

ר.ב.א.

- 1 -

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

העד: אלוף א. אדן

אני שכחתי את השם של המלוה שלך.

היו"ר אגרנט:

גלעד אבירם.

א. אדן:

דבר ראשון - הבאנו תיק שהוא מרכז קצת

נתונים מאלה שנשאלו בפעם הקודמת, וגם כאלה שמבהירים בראשונה גייסות שריון

וחיל-השריון. אחרי זה סדר הכוחות של חיל-השריון. - מספר האוגדות שהיו

ואיזה חטיבות.

זה הכל תיק אחד

היו"ר אגרנט:

כן זה הכל בתיק אחד. אחר כך מספר הצוותים.

אלוף ברן:

יש לך גם מבנה גדוד?

ת. לסקוב:

לא. אבל יש כאן משהו שאולי יענה על זה.

אלוף ברן:

מספר הצוותים. אחר כך אני מגיע לשאלות

שנשאלנו בקשר ליחסי חרמ"ש טנקים, או כמות החרמ"ש. מה היה בששת הימים,

דמה היה היום? וכנ"ל לגבי מרגמות.

מובילים גם כן?

ח. לסקוב:

מובילים גם כן. מובילים זה לא התחום שלנו

אלוף ברן:

אבל הבאנו גם כן.

אני קודם כל רוצה לסמן את התיק.

היו"ר אגרנט:

(העד מגיש ליו"ר את התיק)

אנחנו נסמן את התיק הזה כ-202.

פה זה המבנה של השריון. פה מרוכזים

אלוף ברן:

היחידות שהם תחת פיקודי גייסות שריון

וכל הגופים שבאמצעותם, בעיקר סדיר וחטיבות מילואים שבהקמה.

פה נמצא בסיס טירונים. (זה הסבר של הפעם הקודמת) זה אורגנים של גייסים

ב"ס לשריון - בסיס טירונים. ב"ס לשריון הוא דו-תכליתי הוא עומד לחטיבה

במלחמה.

ואגוד ארטילרי, הם הורכבו על ששה-עשר קנים בגודל. א. אדן:

עם תחילת הכנסת הנגמ"שים לשריון ונחיתתם לגדודי הסיור
ופלוגת חממ"ש של גדודי הטנקים גדל פער הניידות בין המרגמות ובטנקים, חרמ"ש
סיור וכתוצאה מכך נעשו השינויים הבאים שאתם נכנס השריון למלחמת יום כפורים.

ה-15

פה היתה מחשבה לקחת את ~~הנגמ"ש~~ של הטי-34 ? לסקוב:

היתה לנו מחשבה לנייד אותם. יש כאן ~~בג~~ חיק תכתובת א. אדן:

שאנו רוצים לרכוש נגמ"ש 81

ולפתח נגמ"ש 81.

ולשתמש בשרמן ? לסקוב:

אין צורך יש שרמן עם 160. א. אדן:

ומה עם ה-120? לסקוב:

ה-120 עולה על זחל"ם, והוא עולה גם על נגמ"ש, א. אדן:

ואז הרצון שלנו היה להצטייד בנגמ"שים.

113 קווליפייד ? לסקוב:

יש גם אורגינל אמריקאי וגם רצינו לפתח בארץ. א. אדן:

82 מ מ זה במקום 81. אז יש פה שורה שלמה של דרישות

ובקשות ואני משאיר את זה. זה חיק שדף בנושא נגמ"שים, נגמ"שי מרגמות

ונגמ"שים בכלל, או נגמ"שים מכל הסוגים.

חיים,

עכשיו אני רוצה לענות לשאלתך/על הנושא של הנגמ"שים -

החיק הזה יביא לידי ביטוי איזה שמיניות אנו עשינו בכדי להסתדר עם נגמ"שים

עם המעט שהיה לנו. ומה היתה הבעיה? פה יש סיכום שלי מיד אחרי שהם נכנסו,

יש לך נגמ"ש מול זחל"ם? לסקוב:

אני אומר ככה - נצטרך לבדוק את עצמנו. 20 מ"מ על נגמ"ש א. אדן:

יפותח בעתיד. הדגמים הראשונים אותם נפתח יהיו:

פיקוד, טכנית, פיננסי ודגם ג'. אחר-כך אני אומר: עקרונות ההצטיידות שנקבעו יהיו: הליכה לרוחב. זאת אומרת בחתך של נושאים ולא לפי סוגי יחידות. לא לקחת יחידה אהה בודדה אלא קודם נחנו פיקוד לרמת אוגדה וחטיבה. ואחר-כך נתנו נגיד, לא היה לנו לחילוץ ופינוי, אז אנחנו ~~התבוננו~~ כפי שאחר כך נראה, איהדנו את זה בצר לנו. עדיפות ראשונה תינתן לגדודי טנקים, גדודי סיור ולמפקדות שלהם. עדיפות שניה לגדודי החרמ"ש; עדיפות שלישית לגדודי הנדסה ואחר כך לחת"ס וכו'. במשך השנים הלך והתברר שהפיתוחים והרכשים לא התקדמו, ומה שיותר גרוע, מהתכתובת כאן מתברר שרוכשים מעט מאוד. וההחלטות שיש לרכוש הולכות ויהדדות, הולכות ויורדות.

ידין: נגמ"שים?

א.א.דן: נגמ"שים. יש כאלה שמתנגדים מאוד לנגמ"שים כפי שאני

תארתי בפעם הקודמת. בסופו של דבר כשהתברר לנו שיהיה

לנו פחות ופחות. התחלנו לעשות גימנסטיקה איך לחלק את זה כדי שיהיה לנו

דרג מסויים מודרני שהוא טנקים ונגמ"שים בלי זחלים, הוא יכול לרוץ מהר,

וזחלים בדרגים יותר אחוריים. הדרג שהגענו אליו הוא הפלוגות. בגדוד

בדרג א' אחד, זאת אומרת הפינוי הרפואי או החילוץ, החימוש ברמת הגדוד

הוא כבר זחלמים. ופה נשארנו תקועים עם המרגמות. כי המרגמה עד אז

היתה אצלנו ברמת הפלוגה. אבל מכיוון שלא מדביקה את הקצב, ירדנו בכמות

המרגמות והכנסנו שתיים ברמת רזרבה או על כל צרה שלא תהיה אם נצטרך בלילה

חאורה או עשן, לא לקרב הנייד אלא במקרים של אמרג'נסי ושמנו את זה ברמת הגדוד.

לסקוב: אחרי ששת הימים הוצאתם גם את הנ"ט מהחרמ"ש?

א.א.דן: לא, גם כן לקח לנו זמן להוציא את הנ"ט ורצינו להכניס

קרבו. יש כאן הסבר של ה-81, איך התחלנו במספרים יותר

גדולים וברגע שהגענו רק בסוף כשהתברר לנו שפיתוח אין והכמות נשארת מצומצמת

אז ירדנו ל-22 מרגמות כאשר היינו כאן ב-49, פשוט לרמת רזרבה לעשן ולתאורה

בגלל המחסור. זה במסמך 202.

ידין:

שאלה ישירה אליך: אני מניח שזה הכל ססימוני כמו שאתה אומר - אם אני מבין נכון, אתה, אני מדבר אליך כקצין שריון ראשי, אני לא יודע מה חשבו מג"דים, חשוב מה שאתה חשבת - בכל מה שנוגע למרגמות: אתה חשבת שהכרחי וחיוני ורצוי שהמרגמות תהיינה במספר גדול בתוך הדרגים הפלוגתיים וכו', אלא בשבילך זה היה מוחנה שהיו נגמ"שים בשבילם? מכיוון שנגמ"שים לא היו והיו זחלמים; לפי דעתך הם לא הביאו שום תועלת ולכן את המעט שהיה ריכזת בדרג גדודי בשביל עשן תאורה וכו'. זה נכון?

א. אדן:

זה לא רק המעט שהיה, מכיוון שצפיתי ככלל שזה לא יבוא לידי ביטוי; החלטתי להפחית את זכמות ~~של~~ לתקן של אמרג'נסי.

ידין:

אני מבין, לפי התפיסה שלך היה רצוי מאוד שהם יהיו, אבל בתנאי שיהיו להם נגמ"שים.

א. אדן:

נכון. שיטתי נגמ"ש 81 דגם ג' ברמת הפלוגה. ואז זה זה נפיץ פועל בזריזות, עשן תאורה. ה-120 מבחינת טווח מקומו בגדוד. מבחינת תפעול שמנו אותו בארטיילריה. מבחינת תפעול מקצועי בתנאי צבא כמו צה"ל בעצם כשלא מתאמנים הרבה. אני רוצה גם להגיד מלה על החרמ"ש - אנחנו, זה כתוב גם פה בפרוזה הזאת שקודמת לזה, - התפתחות יחס ממ"ש ~~למ"ש~~ באוגדה מלחמת ששת הימים היא זו: באופן כללי ניתן לומר שלאור לקחי מלחמת ששת הימים שונה יחס מצבת הטנקים לעומת חרמ"ש באגדה לטובת הטנקים. מבחינה ארגונית עברנו למבנה של חטיבות טנקים, שבהם שלושה גדודי טנקים ובכל גדוד פלוגת חרמ"ש, במקום מבנה של חטיבה משוריינת שבה היה גדוד חרמ"ש ושני גדודי טנקים. וכל זה מעל החרמ"ש שהיה מצוי בחטיבות ממוכנות.

התפיסה הזו שזנתה את יחס הטנקים מול חרמ"ש מ- 1.23:1 בששת הימים

ל-1:53:1 לאחר ששת הימים. זאת האומרת העוצבה המשוריינת נהייתה יותר

הייתה רחוקים. ואני חושב שאלה כל השאלות.

מוצג 204

על מזבילים יש נייר נפרד - הנתונים האלה זה פעולת איסוף שלנו, ואני לא אחראי שהם בסדר. זה אומר שבששת הימים היו 120 דיימונטי.

לסקוב: 169 כבדיסוהייתר קליים?

א. אדן: כן.

ידין: כמה היו בששת הימים?

א. אדן: סך הכל 169. כשמה 120 דיימונטי (איטיים),

מהירים צהליים - 6, מהירים מהפוטנציאל מהשוק האזרחי - 43

יחד 169. לקראת יום הכפוזים יש סך הכל 300, כאשר מזה 166 מהירים

120 צה"ליים קונטקטור, ועוד 46 מהפוטנציאל. מובילים אטיים דיימונטי - 108

ומהפוטנציאל קליים 16. יחד - 134.

ידין: אם כהה זה לא 300.

א. אדן: זה ברר - ה-134 בנויים מה-118 פלוס 16. סך הכל 300.

אגרנט: כמה מסמכים הגשח?

א. אדן: שלושה.

ידין: המובילים האלה זה כולל את כל הפוטנציאל של צה"ל

גם בשביל ארטילריה?

א. אדן: כן.

ידין: ארטילריה, ציוד מכני כבד, הכל?

א. אדן: הכן.

אגרנט: אם זה נחוץ לכם, תצלמו את המסמכים ~~המסמכים~~ ותקחו אותם

חזרה.

א.ר.

- 15 - 20 -

2970

ועדת החקירה - 10.1.74
ישיבה נד - אחר הצהריים
הער: אלוף א. אדן

הדרישות במובילים וכיוצא בזה, זה היה בעיה אג"אית-אג"מית

ידין:

זה לא קשור בחש"ם? מבחינת הצרכים?

מבחינת הצרכים היו על זה דיונים בלתי שיטתיים מפעם

א.א:

לפעם על הצורך. בדרך כלל היוזם היה ראש אג"א בעיקר

עמוס חורף בתקופתו.

אחרי כן שק.

גם גישות אלטרנטיבית, כאשר דבר על זה, על ההשקפה של פרישה קדימה של המחנות. לאחר מכן אני רוצה להגיש תיק אחד שיגיע עוד מעט, שנותן תמונה לגבי מה שאמרת בפעם הקודמת, על התיחסותי בין האופציות של טנק יקר ומודרני יותר, בהתחלה היה הצ'יפטיין ואחר כך הטנק הישראלי; לבין שיפור טנקים נוכחיים של קו ראשון פלוס יצירת מאגר של 800 טנקים על המגרש כבסיס לקיום העצמות שלנו להתרחבות בטנקים. התיק הזה נמצא ברכב שיגיע יותר מאוחר.

כרגע אני עומד לענות על שאלה של...

אבל אולי אגיש לפני כן עוד מסמך. זה גם כן מסמך

שאגיש עכשיו והוא מתיחס לטילים, טילי נ"ט, סגר. ליורינו את כל מלחמת ההתשה בכל הקרית, במחקר שנעשה על ידי צוות לקחים של מספר קצינים של חש"ן. חוברת שבדרך כלל הייתה מופצת לכל מערך השיריון, והיו גם קפצים רבים בחילות אחרים בצה"ל. זה מצולם בחוף התיק שאני מגיש.

תיק הלקחים מהמלחמה הזאת?

היו"ר אגרנט:

זה מתיחס לתקופת ההתשה.

אלוף אדם:

מתי התאריך המאוחר ביותר?

ידין:

יש פה מספר 28 מאוגוסט 1973. בחוברת מספר 18 פשוט

אלוף אדן:

הופיע כל היידוע שהגיע דרך המחשב אמ"ן לגבי הדבר.

זה ניתוח טכני או גם טקטי?

לסקוב:

לקחים בדרך כלל הם טקטיים וטכניים. ואפילו הצעות

אלוף אדן:

פיתוח מכל התחומים. במקרה של חוברת 18 נתנו את כל

האינפורמציה, תמצית ואגרת מודיעין, כולל תמונות על הטילים.

ועדת החקירה - 10.1.74
 ישיבה נד - אחר הצהריים
 עדות אלוף א. אדן

אלוף א. אדן:

אני רוצה בקצרה לעמוד על הדברים. כאן כתוב בלקחים כדוגמא, באחת החוכרות בנסכת ה'. "האמצעי היעיל ביותר במקרה זה הוא ממיסוך בעשן של כל הסנקים, בכל האמצעים הקיימים ברשותם. יש חשיבות ומיסוך נעשן במהירות רבה. ראוי לציין שה.. יכול להיות מיסוך יעיל, וזאת ניתן לקבל על ידי הצירה במקום, במידה ונוסעים בכיוון הרוח".

קראתי מחוברת מספר 3 שהיא מינואר 1970. הנושא חזר מספר פעמים. למשל, סיכום לקחים והערות בנושא של טילים אין היום באמצעי הסנק וכשרו הטכני להתחמק מטיל נשעת מעופו או לפגוע בו כאשר בדרך כלל תירגולת בטוחה. דרך הלחימה בטילים בשלב זה צריכה להיות אקטיבית על ידי בחירת טח תנועה וחיפוי הדדי, פתיחה באש ומיסוך עשן למקורות הירי. חח"ש יבדוק מידת הטיפול והסבירות בתרגילי התחמקות ועצירות ותנועה לסירוגין, ועצירות יפאאא תוך כוונות לתזוזה בזמן. מפקד או איש צוות מבהין בטיל בשעת מעופו, ידווח על כך מיד ברשת הרדיו הכללית. ירי מקלעים על הטיילים במעופם הוא חסר סיכוי, ויש לראותו ככזבוז ולהימנע ממנו. חשיבות רבה לפתיחה באש מהירה מרוכזת לעבר מקורות הירי אפאאאאא כולל מיסוך עשן לפי הצורך. אין טעם לירות סתם למטרות בשטח שאינן משפיעות על ניווט הטיל באותו רגע".

למען האמת, אני היום חוזר על הדברים האלה רוצה לומר כך

סיכרתי על הטיילים במלחמת ששת הימים שהיו בלתי-אפקטיביים ולא הגיעו לידי ביטוי בכל התקריות שהיו לנו כאן הן בעצם די חיזקו את הדבר הזה או שלא פגעו או שאם פגעו, לא נגרם נזק, להוציא מקרה אחד.

הפתרון, לכך היה...

זה היה הנסיון גם במלחמה הזאת?

אני מדבר על מלחמת ההתשה ותקריות בצפון.

היו"ר אורנט

אלוף א. אדן

זה כולל גם את ה"שמל"? הם היו יותר פרימיטיביים.

כן. אבל גט את הסגרים. התמצית המודיעינית שנתנו כאן היא,

לנדוי

אלוף א. אדן

ברגע שהתברר לנו שהם קיבלו סגרים בכמויות, ולא מדובר

כבר רק בשטלים, נתנו עדכון.

אני נשאלתי כאן, אם יכול להיות שהברכה פשוט לא ידעו על קיומו של הטיל. הודיעו שהם הופתעו. התשובה שלי הייתה חיובית, שזה יכול להיות. אנחנו אמנם את זה, את החומר הזה הפצנו לכל מערך השירותים. אבל למען האמת, לא היה לנו איזו שהיא תירגולת שנכנסת בחוץ האימונים של הטנק הבודד, לא כל שכן שאנשי מילואים, אם הם באים כל אצטא שנה שניה, יש חלק גדול שאינני משוכנע שהם עודכנו בדבר. לכן בהחלט יתכן שיש אנשי מילואים שלא שמעו על כך, למרות שמבחינתנו זה הופץ לכל הכיוונים.

אני רוצה גם לרענן, שלמעשה עד לתקריח האחרונה, היינו כהרגשה שאצ"אפשר לתמוך מזה, והפתרון כולו במסגרת היחידה, על ידי טתייעות בארטילריה או בעשן, דבר שאוחז עשינו בצפון.

ידין: פה כבר יש שינויים של תנועות אהורה.

אלוף אדן: זו החוכמת האחרונה. והחל מהפעם האחרונה התגששה המסקנה:

שאנחנו צריכים לישות ניטוי למודל חמיקה, כי מבחינים

ריש זמן. וזה פשוט תפש אותנו באמצע, עם הסחבת, בלי שהצלחנו.

לנדוי: זה כבר הגיע לשימוש במיסוך בעשן?

אלוף אדן: זה אצטא הגיע גם במלחמה, אבל זה לא פותר את הבעיה

כולה. זה עוד לא פותר את הבעיה. אנחנו עכשיו מפתחים

עשן שמתפוצץ חוץ שלוש שניות, מטסך אותך ואז יש סיכוי, כאשר אנחנו בעמדות, לגבור

עליהם. אבל כתנועה, חוששני שלא יהיה לזה פתרון כרגע, אלא אם כן מסכי עשן.

פתרון בהחלט יכול להיות באותה טידה - למי שיש - לנו אין - טנקים מהירים

שמטובלים לשנות כיוונים. הגבמנים, למשל, הכיט דגש את על טנקים מהירים במקום

על טנקים משוריינים. ביחס כחמא כוחות סוס לשיריון, שלנו זה 14:1, הם אהאאאא
מגיעים ל-30:1 ועורכים ניסויים 1-60, להתחמק בשה הקרב מטילים.

חסר לנו שוב ענן העשן...

ידין:

כן. אהאאאאאאאא בבסיס תחמושת ישנו מקוב, מתע"ש, הוא

אלוף אדן:

פיחה ענן עשן שמתפתח בשלוש שניות ומתפוצץ. הוא הבטיח

תוך חדש לתת פתרון וזה כבר בשלב די מתקדם.

כל העניינים האלה של הרשתות, אין להם ערך בניידות.

ידין:

לא. רק במצב סטטי, אם אתה כהגנה. אני לא חושבשזה

אלוף אדן:

הכיוון. לשאלתו של מר לסקוב, למרות שמרגמות וארטילריה

זה מענה, אני במלחמה השתמשתי בארטילריה נגד הטילים, אבל אני הייתי מחפש משהו

שברגע שאתה מבחין בטיל, אתה יכול לירות, הנווט מוכרח להכניס את הטיל בינו

לביך הסנקף בקו חשפית-מטרה. ואז אם היה לי איזשהו כלי נשק אוטומטי מבלי לכרוך

אלק, אלא לתת פס לכיוון הזה, אני משוכנע שיעצום עיניים, יוריד ראש, והטיל יילך

לאדמה.

צבאות אחרים גם כן לא מצאו פתרון לזה. גם הרוסים

לנדי:

עצמם.

לא. מחפשים פתרונות בכל הכיוונים. החל מהשראה, היות

אלוף אדן:

ובוא עובד בחוטים - זה קשה מאוד לרצות לזרוק לרוחב

החזית איזשהו חוט שישלח שדה חשמלי שיוריד את המתח וישבש את המהלך שלו. בענתיים

התוצאות נמוכות.

אני עובר למתן תשובה לשאלה של תכנון קו בר-לב.

באוקטובר 1968 היתה הפגזה ארטילרית בקו שנגממו לנו די הרבה נפגעים. תגובה היתה

אז נאב'חמאדיף והיה חשש שהמצרים יגיבו על התגובה. ואז אני - שהייתי סגן מפקד

הגייס - הנרצתי לעמוד בראש הכוחות המשוריינים. היו שם שתי חטיבות, וזה בעצם

תחילת ההקמה של אוגדה 252. בקו עצמו נעשתה אז פעולת האצצ התכצרות שנקראה

תכנית סלע. זו היחה התארגנות להגנה על הקו. הפתרון ההגנתי שהיה בסלע היה בעצם חצרות של ארבעה קילומטר מרובע עשויות מסוללות. כמקומות שונים הופיעו חצרות, מתחמים כאלה.

דירינג

דין:

מתחמים כאלה. היחה סוללת עפר ברוחב ובאורך של

אלוף א. אדן:

קילומטר בערך, ובפנים היו אמורים להסתובב טנקים,

לפי הרעיון. אבל כמובן שלא שהו דרך קבע טנקים בתוך החצרות האלה, ואז היו כוחות

חי"ר קטנים מאד, כיתה עד שתי כיתות, מצוייט בתוך החצרות. כיוון שהם היו

כל כך מעטים, שמו אותם בעמדה פה, עמדה שם, כמובן עמדה פרימיטיבית מאד של שקי

חול שלא היחה מסוגלת להחזיק מפני הפגזה. כשאני ירדתי הגשמי הצעה של תכנית

להגנה על קו התעלה.

מתי זה היה?

היו ר אגרנט:

אוקטובר 1968. למען האמת, קבלתי צורת צה"ל שכלל בדרך

אלוף א. אדן:

כלל קציני חיל ראשיים או סגניהם. היה שם סגן

קטמ"ר, סגן קצין קשר ראשי, והיה סגן אמל"ח (מחלקת אמצעי לחימה).

אחרי כן - אג

ועדת החקירה 10.1.74

2976 - 31

לפני טק

ישיבה נ"ד - אחה"צ
הער: אלוף א. אדן

א.ג.

היו עוד מספר אנשים בצוות ואנחנו סרקנו את תעלת-סואץ

מהצפון לדרום ותכננו אותה. התכנית הזאת, הוגשה למטה הכללי - אני עוד לא
היתי חבר בפורום המטה הכללי - אבל הדיונים נערכו על התכנית הזאת בפורום
המטה הכללי, והיו חילוקי דעות. התכנית נתקבלה.

העקרונות היו כאלה: על קו המים נפרוש מערך

התראה. מערך ההתראה יהיה על ידי כחות חי"ר מיזעריים בגודל של 12-15 איש
ועל מנת שיהיה להם כח עמידה נגד התקפה, יצרנו להם את מה שנקרא המעוז.
כל התכנית, דרך אגב, נקראה תכנית מעוז. לא תכנית בר-לב אלא תכנית מעוז.

הרעיון שלהמעוז נלקח על ידי ממה שנודמן לי

לתכנן ב-48 והוא פחות או יותר מודל שהתפתח בנירסים. אני היתי חבר ניירסים.
זה היה ישוב קטן מאד של מאה על מאה מטר, שבו בהתחלה הקמנו 4 עמדות ועל מנת
לשטש אותן בנינו ביניהן סוללות וקבלנו קומפאוונד סגור כזה שהאויב לא רואה
מה יש בתוכו, ומתוכו ניתן להגן, אם עושים קוי-אש ועמדות דפילדיות וכו'.
והיות ואנחנו מדברים על תקופה שיש ארטילריה, אז העמדות אצא כוסו כברזלים
של מסילת הברזל שעברה בסביבה, קיבלו חיזוקים הנדסיים, היו לנו גם צוותים
מהנדסה שעבדו בקבוצה הזאת. פיתחנו במהירות את המודל והתחילה התבצרות ענק
שהיא כמעט נגמרה ערב מלחמת ההתשה, בספטמבר.

זה בוצע?

י. ירדן:

זה בוצע, ונגמר למעשה במרץ 1969 ואז התחילה

א. אדן:

מלחמת ההתשה. אני עוד היה לי הכבוד גם לתכנן.

אג

וגם להפעיל את זה פעמיים כשתי מקרים אש, כאשר בשניה נהרג ריאד הרמטכל המצרי.

קו המעוזים, הכוונה והמקומות נבחרו מתוך מדרוניים הנחה שזה ממש על קו המים, כאשר היתה הנחה שאיזה שהם אמצעים/אלקטרוניים יתנו לנו קווי ראייה על תעלת סואץ. במקום שהיתה תפנית בתעלה שם היה מעוז ולמדהק הונח כעשרה ק"מ בין המעוזים, אם הקרקע לא חייב אחרת, מתוך הנחה שהאמצעים האלקטרוניים יכסו 5 ק"מ לכל כוון; או רדאר, או אמצעים אקוסטיים בתוך המים, או אמצעים אקוסטיים על יד המים, או אמצעי ראייה לילה, או תאורה אדומה. כל מיני אופציות עלו, כאשר הצוות יצא מהנחה שזה יפתר ע"י אמל"ח. ראש אמל"ח למעשה עוד חזר והצהיר מספר פעמים, כאשר בר-לב חבק את פרעון הפחרון הטכני, חזה והצהיר שזה לא בעיה, אבל בסופו של דבר לא נמצא אמצעי כזה. היה איזה שהוא אמצעי תיל, מגסון קראו לו, זה גם מה שבערכה עשו, באופן חלקי ולא המשיכו. זה היה מערך ההתראה.

על מנת שמערך ההתראה יוכל לשרוד במעוז.

המעוז נועד ל-15-12 איש, מהם אחד רופא, אחד קשר. כח קטן מאד. מעבר לזה, התכנית דנה ברכי גישה, שאיפשרה לפרוש סוללות ארטילריות ולהניע עתודות של טנקים, כאשר הטנקים היו ערוכים בעומק; קדימה, במרחק קרוב לתעלה היו צריכות להיות פרושות פלוגות טנקים, בגזרות שונות, ובתכנית היה פרוט. זה היה עד 10 ק"מ. בטווח עד שלשים ק"מ היו צריכים להיות גדודי טנקים. ובעומק, באזור כיר-גפגפה היו צריכות להיות חטיבות טנקים. ובמקרה, של ידיעות שהאויב עומד לתקוף - היו חכניות שונות עם קודים שונים שהתכנית האחרונה נקראת "שבך יונים", שבמקרה של "שבך יונים",

זה עוד היה אז "שבך יונים" ?

י. ידין:

לא, לא. זה עכשיו.

א. ארן:

2978

- 33 -

ועדת חקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ר - אחת"צ

הער: א.אדן

אג

א.אדן:

מה שאני רוצה להגיד, שבעצם המודל מבחינה

זאת של מעוזים קדימה, ארטילריה פרושה ומסוגלת

להחליף עמדות על דרך "חתם", על כביש רוחב, ועתודות טנקים ב סדר גודל
הולך ועולה, מהקרוב אל הרחוק - מבחינה עקרונית זה השתמר עד הסוף.

מה השתנה? דבר אחד: לא התקיימה הצפייה

שהיה מערך אלקטרוני שיחן התראה גם ביום וגם בלילה. הדגש היה גם ביום
וגם בלילה. ובתקופת ההתשה נהגו לפרוש חוליות של חי"ר גם ביום וגם בלילה.
ובתקופות שלא עשו את זה, אז היו פשיטות של המצרים, שהצליחו. במובן זה,
קו ההתראה לא מילא את הצפיות בתקופת ההתשה.

לענייננו כאן, אם אנחנו דנים עליוס הכיפורים,

אז את ההתראה הוא נתן, לא רק קומץ הצליחה, שהיא נערכה על כל רוחב הגיזרה
ולכן גם כל מעוז ראה את זה, אלא גם המעוזים עד כמה שידוע לי דיווחו בימים
שקדמו לצליחה, על ריכוזי הכחות והציוד האמפיבי. אז במובן הזה זה מילא את
יעודו במלחמה.

המובן השני, שהמעוזים מילאו את יעודם,

לדעתי, זה בהגנה שהם נתנו בתקופת ההתשה בפני הפגזות מסיביות וגם במלחמה הזו,
ואם אני לא טועה מעוז אחד עד שנים בלבד נכבשו ע"י האויב. כל היתר, למעשה
החזיקו מעמד במשך ימים, עד אשר קבלו פקודה להחפנות או רשות להכנע, או
שנכבשו. אבל רק המיעוט נכבש, אבל הם למעשה החזיקו מעמד ימים.

ברבות הזמן, חלו כל מיני שינויים במעוזים.

מטרתם מבחינה זאת היתה מוגבלת להחזיק מעמד

היו"ר אגרנט:

כמה ימים? לא היתה ציפיה מעבר לזה?

ועדת החקירה 10.1.74
 ישיבה נ"ד - אחה"צ
 העד: אלוף א. אדן

אג

למעשה, אינני חושב שראינו בעיני רוחנו שהם
 ידרשו להחזיק מעמד ימים. לכל היותר - שעות.
 התפישה שלך היתה כמו כפיקוד צפון - מוצב קטן,
 12 איש שצריכים לדרוה, תצפית.

א. אדן:

ח. לסקוב:

בדיוק. במשך הזמן, זה שונה. אאאאאא מפקדים
 אחרים לא קבלו את הרעיון של 12 איש במעוז.

א. אדן:

נקבעו תקנים של כ-40 איש. גם דמותו השתנתה. הרעיון שלי היה, כמו בנירים,
 עמדה על יד כל אצא מקלט או על יד כל שתי עמדות, עברו אחר כך למקלט מכוסה אבן
 במרכז המעוז, עם תעלות קשר במקום עמדות על הסוללות. הוא כבר פחות הותאם
 ללחימה והגנה, אבל הוא בכל אופן מילא את יעודו.

הויכוחים בשלב התכנון, בשלב הדיון על התכנית,
 היו עם שתי תפישות אחרות זה עדיין בשנת 68. היתה תפישה אחת של אריק שרון.
 זה היה באוקטובר-נובמבר 68. התפישות היו לגבי עצם שיטת ההגנה. אריק שרון,
 גרס שאנחנו צריכים לשים גם כן משהו מעין מעוז במידרון אחרו, כאשר יש לו
 מקלט אחד מרכזי ותעלות קשר, ואנחנו את כל ההפגזות הארטילריות יושבים בפנים
 עם תצפית ואחר כך פשוט משתצרים החוצה. זה הבדל לא כל כך עקרוני, אבל
 למעשה כשהוא היה אלוף פיקוד דרום, פחות או יותר זה מה שהוא עשה; הוא בנה
 את המקלט המרכזי ובמקום עמדות מכוסות נוצרו תעלות הקשר והוא עשה עוד דבר
 אחד: הוא בנה קו שני של מה שנקרא תעוזים, בערך על דרך ה"חחם". דבר שהושקעו
 בו הרבה מאד כספים ואני חושב שלא הצדיק את עצמו בכלל.

אג

הער: אלוף א.אדן

זה לא מילא שום פונקציה במלחמה הזאת. נדמה לי שהיתה לו גם אספירציה פוליטית; שאם יסוגו, אז אם ישקיעו הרבה כסף בקוהשני בטווח עשרה ק"מ, אז זה יהיה הקו שלנו בקו הנסיגה. אני לא בטוח. בכל אופן, התעוררים האלה נבנו כסופר-מודרניים, עם בטון, עם חדרים, עם שרותי, עם איורור, עם הכל, וחלקם כעת בידי האויב וחלקם בידינו, ולמעשה שאפא מהתעוזים האלה - הם כלם במידרון אחורי - צריכים לצאת קדימה ולהיות איזה שהן תעלות-להגנה, אבל זה לא נתפש ולא הוגן.

הם אינם יכולים לצפות?

לנדוי:

הם לא יכולים לצפות קדימה. גם האויב לא רואה אותם. זה הרעיון של המידרון האחורי.

א.אדן:

היתה תפישה שלישית, תפישה של טל. תפישה שיות מאוחר גם אריק שרון אולי תמך בה, או בעצם תמך בה. בתקופת ההתשה הוא הטיף לעזיבת המעוזים, ולסגירת המעוזים. גם אריק שרון הצטרף. הוא הטיף לסגירת המעוזים, הוא גם סגר חלק מהמעוזים עם בולדוור.

התפישה הזו אמרה כך: המעוזים מושכים אש.

זה מתיחס לתקופת ההתשה. המעוזים מושכים אש וההתחברות אליהם, ז"א קיום קווי אספקה אליהם עולה לנו ביוקר, כיון שהאויב מפגיז ונגרמות אבדות. השיטה שטל הציע - טל נכנס לתמונה יותר מאוחר בעיקר והוא הגיש הצעה כזאת.

בתקופה שהוא היה במשרד הבטחון?

י.ידין:

אג

ועדת הקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד - אחת"צ

העד: אלוף א. אדן

כך. הוא גם קיים שיחות עם אריק ונדמה לי

א. אדן:

שהם הגיעו לתמימות-דעים. אינני יודע.

הוא טען, שלא צריך מעוזים, אבל אפשר לתפוש את קו המים עם טנקים. הוא ערך איזה שהוא חישוב ועל פי החישוב הזה היה צריך לפחות 100 טנקים לפרוש לאורך התעלה, אם לא למעלה מזה.

100 טנקים ניידים?

ח. לסקוב:

100 טנקים ניידים, כאשר למעשה הם חיבים

א. אדן:

לעבוד בפיצולים קטנים מאוד, כי הם צריכים

לכסות את ה-160 ק"מ של התעלה.

אחרי אא.

לפני כן רשמה א.ג.
רשמה א.ב.

ועדה חקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ד - אחת'צ
הער אלוף א. אדן

ולכן סביר שמרחבים מסויימים יוסיפו יותר ממאה.

כמה קילומטרים?

היו'ר אגרנט:

160. לתפישה הזאת של אלוף של אני כמפקד השריון

א. אדן:

בהחלט התנגדתי. והסיבה היא כפולה: (1) למעשה

זהו פיצול של כוח משוריין שנוהגים להחזיק אותו ולהפעיל אותו במרוכז. זה פיצול
א-פריורי לסנקים כמעט בוודדים, מכסימום מחלקות. הדבר השני: זה יגרום לשחיקה רבה
מאד של טנקים בפעילות המבצעית היום-יומית. הדבר השלישי: זה מחייב השקעה של סדר-
כוחות גדול מאד של טנקים בהשוואה למה שהיה לנו כחעסוקה מבצעית. והדבר הרביעי:
זה לא יענה על הבעיה, כי בלילה הסנקים לא - - -

מה היה הדבר השלישי? זה יגרום למה?

היו'ר אגרנט:

לשחיקה, ל- wear and tear

ידין:

הרבה צמט שעות מנוע, הרבה כסף. הבעיה מתעוררת

א. אדן:

בעיקר בלילה. כי בלילה או שאתה מפנה עם הסנקים

לאחור, כי אחרת יבואו מארבים וידפקו אותך אם אמצעי נ.ט, או שעם אמצעי נ.ט.
ובמיוחד טילים ידפקו אותך מהצד השני גם ביום וגם בלילה, ואז או שצריך לפנות את
הטנקים אחורנית או שצריך להביא הרבה חי'ר להגן על הטנקים. כך שהשיטה הזאת נראתה
לא נכונה מבחינה שריונית, מאד-מאד בלתי הגיונית.

בחום הויכוח על ההצעה הזאת הצטרפו גם רבים

שהיה להם נסיון בתעלה עם נסיון אמפירי. והנסיון לימד שבמקום שבו לא היינו באופן
קבוע, למשל כמו במעוזים, היו לנו מספר מעוזים שנעזבו ופוצצו ע'י המצרים. במרץ הם
היו על סף גמר. הם עוד לא היו מוכנים. היו הפגזות מאסיביות, וצה'ל זנח אותם. והיו
בכמה מקומות כאלה. ובמקומות האלה המצרים לכלכו אותם אח'כ עם מוקשים, וכשטנקים
במלל היו עושים בין המעוזים סיורי טנקים, הם היו עולים על מוקשים והיו מלווים
אותם בירי נ.ט מהצד השני. אחרי שעשינו סיור אחד, שנים, שלושה סיורים וסבלנו
אבידות - מהר מאד הכוחות בשטח הגיעו לכך שהפסיקו לסייר עם הטנקים, ועד להפסקת האש

היו שטחים שונים שהיו טאבו, שלא היו בשליטתנו. והשטחים האלה כשהיתה הפסקת האש הלכו וניקו אותם, או שהיו עשים מבצע מיוחד לפנות 40, 50, 60 מוקשים שהונחו בקטעים האלה. כלומר, כשהצצה הזאת הוצעה על-ידי אלוף טל - כבר היו רביב שטענו בצדק ששיטת הטנקים בכלל איננה שיטה, ושהקקים בסופו של דבר אחרי מאבק כזה או אחר נאלצים לא לחזור לשה, ואנחנו מאבדים את הקונטרול על השטח. והיו קטעים שלמים ששם צה"ל לא היה נכנס, שם המצרים היו לפעמים מציבים את דגלם, היו עובדים משם עם החוליות שלהם, וזה לא היה *under control*.

עכשיו לגבי התנהגות קו בר-לב במלחמה זאת.

ידין: סלח לי, אבל אני רוצה עוד לדבר הזה. יש לנו כל התיעוד הזה כתיק מלא סטינוגרמות של הויכוח. אבל אני הייתי רוצה לראות זאת דרך העיניים שלך. בסופו של דבר, כשנכנס הרמטכל הנוכחי, עוד חזרו ובדקו מחדש את הקונצפציות השונות. מה יצא מכל הויכוחים האלה?

א. אדן: בענין זה להערכתי האישית הנושא היה עולה בכל פעם על-ידי אלוף דחם, במקרה זה ע' אריק, (בתקופת הרמטכל הנוכחי),

והוא היה חוזר - - -

לסקוב: במקרה זה ע' י אלוף טל, אג לא?

א. אדן: לא. ע' י אריק.

ידין: בעצם שניהם.

א. אדן: אריק היה חוזר ומעלה את זה גם בימי בר-לב וגם בימי דדו.

והוא היה לוחץ כמו בולדוג לסגור מעוזים, לסגור מעוזים.

והוא גם בנה את התעוזים. התעוזים נבנו בזמן בר-לב. אני כשלעצמי לא הבנתי את הרעיון. וזה פשוט לדעתי עדות לכך שיש מפקד בשטח שהוא כל הזמן לוחץ וחובע - אז הוא במקרים רבים מאד כמי שאחראי לשיטת ההגנה משיג את שלו. במקרה הזה של המעוזים זה היה יותר קשה, כי זה כבר היה בחזקת עקרון, וזהכרזות של הרמטכל - - -

ידין: איזה רמטכל?

של עכשיו, זה מה ששאלת. ההכרזות של הרמטכל היו שעקרונית
הוא מחייב את שיטת המעוזים שהיא מוודאת את הנזכחות שלנו שם,

א. אדן:

על קו המים, ואת מערכת ההתרעה. הוא מאשר, הוא אישר, לסגור מספר מעוזים מהתפישה
שלקראת מצב הירוס נחליט אם לפתוח אותם מחדש או אם לפנות גם את כל היתר. זאת אומרת,
הוא זה אומר: אני שומר לעצמי את המצב הגמישות גם לפנות את המעוזים האחרים או לפתוח
את המעוזים שסגרנו. פיננסי המעוזים לא היה משמעותי לדעתי. לכאורה היו מספר מקומות
שהיה יותר ממעוז אחד. הייתה קבוצת מעוזים. אצט בזמן שאני הצעתי את הקו אלוף הפיקוד
היה שייקה גביש. אני רציני להסתפק במערך התרעה בלבד, אחד לכל 10 ק"מ. הוא לחץ מאד
והחליט בסופו של דבר שבמקומות שהוא צפה שהם ציירי צליחה של האויב יהיו קבוצת מעוזים.

לסקוב:

הוא הפך את המעוז למתחם שהאויב יהיה מוכרח לכבוש אותו כדי
לעבור. נכון?

א. אדן:

כן.

אני רוצה שאלוף טל בתכנית שלו היו לא רק טנקים פרושים אלא גם
נגמשים כבדים.

לנדוי:

כבדים?

א. אדן:

כן. כך אני רשמתי.

לנדוי:

אבל אין לנו דבר כזה. הוא רצה לעשות. יכול להיות.

א. אדן:

כן.

לנדוי:

יכול להיות.

אצט א. אדן:

האם זה משנה משהו בהערכתך? זה היה יותר הסכונני בכל זאת.

לנדוי:

יותר יקר, יותר שחיקה.

א. אדן:

יותר יקר?

לנדוי:

עוד יותר. הוא מדבר גם על טנקים וגם על נגמשים. לא או-או.

א. אדן:

הוא מדבר על טנקים ונגמשים. עוד יותר יקר, עוד יותר שחיקתי.

כי נגמש כבד, הכוונה היא לקחת מרכב של טנק, להוציא את הצריח שלו ולשים בפנים כלי

ועדת 'הקירה - 10.1.74
 ישיבה נ'ד - 'אחה'צ
 העד א. אדן

חיילים. זה יקר מאד, וזה מיותר מאד.

יש לך ההשוואה הזאת של יקר יותר, יקר פחות, במספרים? או רק באופן כללי?

א. נבנצל:

אין לי מספרים. זה פשוט מאד. טנק ששוקל כ-48 עד 50 טון, כשאתה

א. אדן:

מוריד את הצריח - 15 טון, ואתה רץ עם הטובה ושם בפנים 10

חיילים, מול נגמש ששוקל 13 טון - מנוע שאתה משתמש, השרשרות, המזקום וכו' - כל זה

יקר מאד באחזקה, וזה לא ממלא פונקציה רצינית יותר ממה שעושים עם נגמש יותר קל.

אני מדבר על השוואה עם קו המעוזים.

נבנצל:

בהשוואה עם קו המעוזים לא שקלתי. אני אומר - - -

א. אדן:

אתה אומר כארגומנט מרכזי שזה יקר.

נבנצל:

זה יקר במונחים של שחיקת טנקים. בשביל הטנקים של השריון

א. אדן:

זה יקר.

אבל מבחינה ספית. מערך הטנקים - - -

ידין:

ישתחק. אבל זה בא במקום משהו אחר, שגם הוא הסכונני.

נבנצל:

אם אתה שואל על שהי אלטרנטיבות מה יותר יקר: לבנות קו

א. אדן:

מעוזים או במקום זה לקנות 100 טנקים - אין לי מחשבון.

אני לא יודע כמה בדיוק עלו המעוזים.

250 מיליון.

לסקוב:

אפשר לקנות בזה דבה טנקים.

נבנצל:

לא יותר מ-250. אבל זה לא הכל. יש עניין של השחיקה של הטנקים

א. אדן:

יש עניין של האחזקה של הטנקים. למשל, כל שעת מנוע של טנק

עולה 1200 לירות, עלתה 1200 לירות לפני שנה. ואנחנו ה ינו עושים שם בלי זה בתקופת

ההתשה לפעמים 100 שעות בחודש. כך שזה לא מתמצה במחיר הטנק.

2987

ועדת חקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ד - אחה'צ
העד אלוף א. אדן

ללמוד, קרה איזה פנצ'ר, ותכנית שובך-יונים לא כוצעה, ראשית, במלואה משום שההתרעה היתה קצרה מדי; ב) גם לגבי ההתרעה שהיתה - ניתן היה גם כן להיות עם הסנקים הרבה יותר קדימה, ועם כל הסנקים, וגם זה לא קרה. זה פשוט... חבל שאדבר על זה מפי השמועה, כי יש אלה שלקחו בזה חלק, כעניין זה.

אולי אומר עוד משהו על זה. לכל תקופת ההתשה היו מספר נסיונות של פשיטה על מעוזים, ופיתחו תרגולת של חבירה למעוזים, ביום ובלילה. חבירה של סנקים, סנקים של שדוהרים - - -

היו'ר אגרנט: אתה מדבר על תרגולת. מתי עשו את זה?

א. אדן: כל תקופת לפני המלחמה, תקופת ההתשה. כתוצאה מנסיונות הפשיטה או נסיונות לכבוש מעוזים - הכוחות המשוריינים בסיני פיתחו תרגולת של היפוי ארטילרי, יציאת סנקים, אמצעי ראייה בלילה, סימון דרכים, וכל יחידה שהיתה נכנסת לקו היתה מסיירת את זה ומתרגלת את זה כמה פעמים, בהתחלה רק מפקדים, אח'כ עם כוחות. אלה דברים שתורגלו.

לפני כן רשמה א.א.

- 51 -

ועדה החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

הער: אלוף א. אדן

אלוף ברן:

יש לי הרושם שהתרגולת הזו, שהיתה כמעט

רפלקטיבית ברוב שמעוזים מותקפים, רצים להתחבר

אליהם, עלתה לנו ביוקר, ביום הכיפורים, משום שרצו מחלקות טנקים, וטנקים מעטים
 לכל מעוז במהירות, ומי שחיכה להם שם, זה כל הצבא המצרי, ז"א, כמויות גדולות
 מאד עם הרבה נ.ט. ולמעשה מה שנוצר כאן, שתרגולת שהוכנה עבור פשיטות קטנות
 של כוחות קטנים, הופעלה בתנאים לגמרי אחרים, ולמעשה היה תפעול בלתי מוצלח של
 השריון על ידי זה שהוא בעצם התפזר לרוחב ופעל פיסמיל, דבר שלא מקובל לעשות אות
 ויותר גרוע - טנקים שחברו למעוזים כאותו לילה ראשון, אחרי שחלקם נפגע וחלק
 שקע, וככה, הגיעו למעוזים ובעצם לא ידעו מה לעשות. לא קבלו, הפקודות של המפקדות
 עדיין לא עכלו, אני תושב, את המצב החדש, כי ניתן היה לפנות את המעוזים שמילאו
 את הפונקציה של ההתראה. ובמרבית המקרים, פינו פצועים, או שעמדו שם זמן מה
 וירו פה ושם ונהדפו אחר כך אחורנית בלחץ הנשק נגד טנקי של המצרים.

נאמר לנו - שאילמלא אותו פנצ'ר שעלינו

לנדאן:

מדבר, והטנקים היו מגיעים לרמפות האלה בעוד

התמונה הייתה יכולה להשתנות מיסודה.

זה שהיתה תמונה שונה, בזה אין לי ספק. אבל

אלוף ברן:

אין היום בטחון, שהיה לי לפני כן, שהיינו

מונעים את הצליחה, באופן מוחלט. והסיבה היא פשוטה, אני אמתאמתאמתא עמדתי על
 זה גם קודם. אני חושב שהמצרים עשו ניתוח נכון. כתב את זה או איסמעיל או שהולי,
 אני לא זוכר, שאמר - שאנחנו ידענו אה יתרון העדיפות המספרית שלנו, והחלטנו
 לצלוח לרוחב כל התעלה עם ה-5 דויזיות, והכוחות שלנו, גם אם היינו שם עומדים
 עם "שוכת יונים" בינוני, היה קטן וגדול, גם אם היינו עומדים עם יותר טנקים,
 אני חושב שהיינו מונעים בהרבה מאד מקומות, היינו גורמים להם הרבה מאד אבדות,
 אני לא בטוח שהיינו מונעים בכל רוחב החזית, צליחה, במקום אחד או יותר.

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

הער: אלוף א. אדן:

י. ידין:

אבל אם היה מופעל מה שקוראים "שובת יונים" מלא, אפוא שחטיבה 401 היתה לקראת שעת האפס, אילולא היתה ההפתעה, קדימה, מעבר למעברים, בין המעברים לתעלה, הטנקים של הגרודים של חטיבת הקו היו ברמפות, גם אז אתה חושב לא היינו מונעים? או יכולנו להכות נגד יותר טוב?

אלוף אדן:

אני חושב ככה. היות ומדובר כאן על כל הרוחב. ועם הטנקים היו בעצם בקרבת המעוזים, היו מקומות שגלי חיל רגלים צולחים עם נשק נ.ט. אז אני יודע מה, 50%-60% שלהם היו נשברים בצליחת היינו מטביעים הרבה מאד סירות. אבל אני חושב, שהיו להם מאחזים בסוללה עם נשק נ.ט. ואחד הלקחים שלי, גם בענין של הצליחה, וגם בשלבי לחימה שלאחר מכן, זה שבאיזה שהוא מקום, כמות זו גם איכות. אני באיזה מקום פעם דברתי על הזלזול, צריך לעסק הזה יותר ברצינות, עד כמה שזה לא יהיה עצוב, ממה שהתיחסנו קודם.

לבדאו:

אבל זה היה יכול לגרום לפחות לעיכוב? זה בלי ספק. זה לא רק עיכוב. זה הרג מפקדים, הרג חיילים, שיבוש. יכול להיות שזה גם היה משנה את המערכה. אין ספק שאחר כך צה"ל היה מתמגים את המילואים וכל התמונה היתה נראית אחרת. בזה אין ספק. אני רק מחיחס לזה, שחשבנו ש"שובת יונים" בעצם ימנע צליחה באופן מוחלט.

י. ידין:

מישהו חשב דבר כזה?

אני חושב שכן. אני אפילו השבתי על זה.

אלוף אדן:

אתה יכול להצביע באיזה מקום ש"שובת יונים"

ח. לסקוב:

מורחב, היה בנוי כפי שהיה בנוי למקרה של צליחה -

על 157 ק"מ לרוחב התעלה, יש לך מסמן על שה?

אני חושב שכן.

אלוף אדן:

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

הערד: אלוף א. אדן

אחה יכול למצוא, כי אני לא מצאתי.

ח. לסקוב:

פשוט אנחנו יודעים, שהחלוקה של הגיזרה היתה
אז ל-3 הטיבות: 275 ו-14 ו-401 היו מתחלקים,

אלוף אדן:

כל אחד אחראי לגיזרה, כל אחד... .

זה דבר אחד, להיות אחראי על גיזרה, ודבר

ח. לסקוב:

שני - להרוג אותם על קו המים. מה נקודת

המוצא, לחלק את הכוח שיש לך לפי גזרות, או נקודת המוצא - על קו המים הזה יהרג

ובל יעבור. זאז... .

זאת היתה ההגשמה. להיפך, לא פעם דנו, אם

אלוף אדן:

לא כדאי לתת להם לעבור, לקיים הגנה נכונה,

להרחיק אותם מהמטריה של הסיליס. ואמרנו, אם כי מבחינה צבאית, חשבנו, שזה יתן

יתרונות. מבחינה פוליטית - הגנה אלא נוקשה על קו המים. זאת היתה התפיסה.

אינני מתאר לעצמי שמתקיים שלא הכרתם מקודם

נבנצל:

את הרעיון, שיש נקודת שבה כמות הופכת לאיכות.

והטעות מן-הסתם היתה לעצם הכמות שיש לצפוח לה.

בבקשה, אני לא הבנתי את השאלה.

אלוף אדן:

הפרינציפ הזה, שיש נקודה שבה כמות הופכת

נבנצל:

לאיכות, זה ידוע לכל אחד. זה דבר אלמנטרי

ודאי היה ידוע גם בשיקולים שלכם. אלא הטעות מן הסתם היתה לגבי הכמות שהאויב

עלול להביא?

זה המודיעין ידע טוב.

לנדאו:

לגבי כמויות צפויות, אני לא יודע מה המודיעין

אלוף אדן:

אמר. אבל היה ידוע, שהם יכולים לצלוח עם כל

5 הדוידיות. היו מודלים כאלה. אני לא חושב שאנחנו הזינו, בהמשך המלחמה,

2991

ד.ב.א.

-54-60-

ועדה החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד (אתח"צ)

הערד: אלוף ארן

אלוף ארן:

שיבואו מרוקאים ולובים, עיראקים כן, דובר

על זה. היה, מדינות העימות ועיראק. אבל

פה כהתפתחות המלחמה הזו, הם הביאו הרבה כוחות מעבר למה שאנחנו הבאנו בחשבון.

אבל זה לא מתיחס לצליחה.

י. ידין:

אני הרואה בפרוטוקול כמטכ"ל, בשנה האחרונה

היו דיננים, אני ארואה שהרמטכ"ל אומר, בויכוח,

אני לא יודע מה היו ההוראות בקשר לצליחה, הוא אומר שם - שהוא לא מתאר לעצמו -

שיוכלו לחסום את הצליחות. כמוכן הוא אומר, על ידי מכות הנגד, יהדפו אותם אחר כך.

כאחת האפשרויות, הוא מדבר על זה.

אלוף ארן:

בהחלט. אם היינו גורמים להם אבידות ניכרות

מאד בשלב הצליחה, ודאי שהם היו ממעטים

לעשות ממה שהם עשו, מבחינת שלב ההתבססות, ואלה שצלתו היה ניתן | במכות נגד,

להדוף יותר מהר. אבידות אלה או אחרות, אבל אין ספק שהתמונה היתה נראית אחרת.

אני מציע שבשלב זה נעשה הפסקה.

היו"ר אגרנט:

(אחר כך רשמה א.1.)

השאלה הבאה שנשאלה היתה - מה היו פקודות הקבע בנושא

א. ארן:

בטחון קשר?

אם כן, יש פקודות קבע שהן גם רשומות כאן. אנחנו בשריזון היו לנו בעיות כיצד בקרב תנועה כמהירות, כאשר צריך להגיב במהירות אפשר יהיה לקיים איזשהי תקשורת עם הסתרה לא בדרגה גבוהה, אבל שלא נצטרך לדבר גלוי. ובשנים האחרונות פיתחנו את הדבר שנקרא "מלכוד גזית". אם תדאילו רקע להסתכל על היד שלי - זה מתקפל לששה ימים: כל יום מקפלים יום אחר, וכל שבוע מחליפים, כאשר כאן מצויות המלים השגורות ביותר בקבוצות, קל מאוד להתמצא בזה, כמעט לדעת את זה בעל-פה, איפה לחפש את המלה, ואז אנחנו תוך כדי קרב תנועה מסוגלים להסתדר מספר דברים עקריים.

זה משתנה מיום ליום?

א. ארן:

זה משתנה מיום ליום וכל שבוע מוחלף.

א. ארן:

זה *one time pad* כזה.

ידין:

יש שתי אפשרויות לכל מלה, יש שני צמדים של אותיות כנגד

א. ארן:

כל מלה שמשמשים בה. זה נושא שאנו מתאמנים בו הרבה זמן. הוא די קשה, אנשים נוהגים לעשות הסתרה פרטית במקום כביש להגיש השחור, במקום מטוס להגיד הצפור וכו'. ויש הרבה מאוד גרסאות שבקרב מגע עם אויב לא צריך להסתיר כלום. אנו בכל זאת עמדנו על זה, באוגדה שלי השתמשו בזה בהצלחה חלקית.

בגלל מלים?

לסקוב:

לא.

א. ארן:

בגלל להט הקרב.

ידין:

כן.

א. ארן:

זה קוד קשר?

א. ארן:

כן.

א. ארן:

השתמשו בזה במלחמה?

ידין:

א. אדן:

כן. זה רק עניין של הקפדה של המפקדים. הצרה היא אחרת, הצרה היא שאפשר שקל מאוד לשבור את זה אם משתמשים כזה בצורה בלתי מושכלת. מלה מסויימת אחת מסתיר נכון, אבל את זה - אתה לא מסתיר את המשפט אלא בבל מלים נבחרות; אז לפעמים על פי ההבנה הכללית. אף על פי כן יש בידינו הרבה מסמכי שלל של האזנה של האויב ובמידה וקטעים מסויימים נעשו כשכל, להערכת האויב לא פענח את זה, או לפחות לא כמהירות הדרושה. וזה אני קורא את זה כיומן שהוא "lost" בדברים האלה. זה נתקל בהתנגדות מסויימת של חיל הקשר, זה לא קוד באיכות גבוהה. אבל אצלנו זה עמד זה או לא כלום.

לסקוב:

חיל הקשר עמד על המלכוד הרגיל?

א. אדן:

חיל הקשר היה מעודף את המלכוד הזה, שתור ירוק, שהוא צריך כל פעם לשנות את המפתח, אתה לא יודע איפה תמצא מה.

אגרנט:

איפה הוא מחזיק את זה?

א. אדן:

זה על היד. זה צמוד. במהלך המלחמה הלך ונכנס יותר ויותר גם לאוגדות אחרות, היום כולם הולכים עם זה. בדרום.

אגרנט:

זה בשימוש רק על ידי מפקדי היתדות?

א. אדן:

אצלנו יש לכל קצין.

במלחמה האחרונה פיתחנו את זה. יש דבר שלא עובד במלחמות. בפק"לים שלנו יש דיווחים של תחמושת, דלק, מצב הנפגעים, טנקים שהושמדו וככה, אנחנו על הבסיס של זה לקראת המשך פיתחנו; פה יש לנו עוד משהו קטן שזה מרכז בחוכו את מינימום הדו"חיים שבהם מוכרחים להשתמש, זה מה שצריך. ואז יש לנו בצורה מרוכזת את הדיווחים שבעצם בערב היינו מתעניינים כמה טנקים נשארו לך. במשך היום אני שומע על אבדות שהיו לו. אבל זה רושמים ביומן. אבל בערב כשאני רוצה לדעת מה כוחותינו, אנך מקבל דו"ח מסודר. זה דו"ח סד"כ, מסכם כזה. כמה טנקים נפגעו, כמה אנשים נהרגו, כמה אנשים נפצעו וזה על דו"ח קטן מאוד, יש לי בצד השני ובעזרת מילים שנמצאות כאן.

294

או.

- 63 -

ועטת החקירה - 10.1.74

ישיבה נד - אחר הצהריים
העד: אלון א. אדן

ג,ה, 12, ד 17 וכו'.

ידין:

בדיוק.

א. אדן:

וזה מתחלף כל שבוע?

ידין:

אמת.

א. אדן:

כי אם זה נופל בידי אויב, אם קצין נופל,

ידין:

זה מתחלף כל שבוע. עכשיו, אני לא אומר 12 16 כי יהיה קל

א. אדן:

מאוד לפענח אם יבואו ספרות. וכנגד הספרות כאן מופיעים גם כן

צמדים של אותיות.

זה מוצג 205.

אגרנט:

205 מוצג

מה האותיות האלה - ח ק?

נכנצל:

מפתח: אם אני רוצה לדווח שאנו מדברים על אותו יום א'.

א. אדן:

השאלה הבאה - האם נלקחה בחשבון אפשרות של התקפת פתע במחאר

א. אדן:

המלחמה החזוי והאם העוצבות תורגלו בנושא? -

התשובה שלילית. היתה הנהח שאמ"ן ידע תמיד לפני, השאלה היתה כמה לפני.

ואמנם גם הפעם כמה שעות לפני, הגיוס הוכרז כארבע שעות לפני שפרצה המלחמה,

זה היה *too late* אבל ---

אני עובר לשאלה הבאה - האם התעוררה שאלה של מיקום

ימ"חים של פיקוד דרום (מחסני חירום של טנקים) -

מרבית הטנקים או המחסנים באופן מסטורי התפתחו סביב המחנות שלנו, ואחר כך בנו

אותם בשטח של הקו היקוק. אבל בהחלט עלתה שאלה של פרישה. יותר מזה, כאשר דיברו

על מובילים שאלו כמה להשקיע את הכסף - במובילים או בפרישה שמחנות קדימה

או ברכש טנקים נוספים. היו אלטרנטיבות. באופן פרקטי מספר שנים דובר על זה

שיפרשו, אפילו כבר מדדנו שם ותכננו את המקום, יפרשו כוחות שריון ומחסני

חרום בג'בל ליבני.

הער: אל"ף א. אדן

זה במרכז סיני הצפוני בערך.

ידין:

כן. במרחק של 60-70 ק"מ מביר גפגפה. הבעיה הייתה
לדעתי שפרישה בג'בל ליבני, בניה בג'בל ליבני הייתה צריכה

א. אדן:

לעלות הרבה כסף, זאת אמרת כפליים ויותר מיצוי של מחסנים קיימים, מחנות
קיימים, חשתיה קיימת בדרום. ולכן חמיד עמדו אופציה של בכל אופן, אם היינו
צריכים להוציא כל כך הרבה כסף על הפרישה בג'בל ליבני היינו צריכים לוותר על דברים
אחרים בתקציב הבטחון, והיו כאלה שלחצו להתפרש בג'בל ליבני, למשל אריק.
אני הייתי מהמתנגים לזה מהסיבת האמורות. אבל לעומת זאת בניגוד לתכנון,
אנו יזמנו בשלב יותר מתקדם יצירת ימ"ח בביר תמדה. למרות שלא דובר שם לפרוש
ובימ"ח של ביר תמדה פיתחנו אותו ופרשנו שם 71 טנקים.

זה בשביל 401?

ידין:

לא. 201 ו-14 זה שדירה. זה השלמות בשביל 14 ו-401

א. אדן:

ושל גרוד הסיור של האוגדה, ואולי גם חלק של הממוכנת.
בנוסף היה שם רכב לתדלוק ורכב לדרגים. כמו כן אם לא לדבר על פיקוד דרום,
אז בפיקוד צפון נעשתה שם פעולה חשובה מאוד.

שמענו על זה.

ידין:

אני ~~שמענו~~ למשל רואה ביומן המלחמה בכוננות, אולי
אתה יכול להסביר לי, נשאל את זה סגן הרמטכ"ל, כרביעי לאוקטובר כתוב - לא
ניתן אישור לדרישת פיקוד הדרום לאייש את ביר תמדה.

את הטנקים?

א. אדן:

את הטנקים.

ידין:

כרביעי?

א. אדן:

כן.

ידין:

אני אגיע עוד מעט לתהליך הגיוס של הסדיר, אז נראה
בדיוק את התאריכים.

א. אדן:

ועדת החקירה - 10.1.74
ישבה נד - אחה"צ
העד: אלוף א. אדן

2000
- 10 - 65

א.ו.

א. אדן:

שאלה

עכשיו יש/כמה שנקים נחקעו בדרך ביקן הימ"חים לשטחי ההיערכות.

אז אנחנו יכולים כאן להגיש מסמך, יכולתי לענות יותר בפרוטרוט על האוגדה שלי, אבל היות ונשאלתי, קצין החימוש שלי הלך לקצין חימוש ראשי, ואנחנו יכולים לתת מסמך שהוא על אחריות קצין חימוש ראשי. במסמך הזה אם מעיינים במיון מוצג 207 של אלה שנחקעו בדרך עקב תקלות, בעצם רואים ככה: שחלק נחקע על בעיות == מזקו"ם - ידסרה בדרך, ירד זחל, דברים כאלה, וזה נובע במדה רבה מזה שבין אל-עריש יש כביש צר מאד והיו הרבה מאוד בעיות, אם ירדו מהכביש בצורה קצת בלתי מוצלחת, איבדו מזקו"ם (מערכת זחלים, קפיצים ומרכובים). יש כמה סיבות לכך.

כמה בערך היו? זה בעיקר בסיני?

ידין:

כן. יש הרבה על תאונות, די הרבה, וזה בעיקר פיקוד

א. אדן:

מרכז שעלו מהמרכז לצפון. זה מחולק לפי הפיקודים.

אחרי כן טק.

2997

ועדת החקירה - 10.1.74
ישיבה נ"ד - אחר הצהריים
ערות אלוף א. אדן:

אם מעיינים, רואים שהיו 7 שקיעות, חוץ מהמזק"ים. היו 8 שקיעות. האונות היו
9, בפיקוד מרכז. זה כוח שעלה לצפון. סתימות דלק - 14, גט כן רובם מהמרכז,
ורובם שרמנים. זה אופייני יותר לשמן. מערכת חשמל היו כמה תקלות. מנועים,
למשל, להערכתנו זה לא הרבה - היו 11 למאת. יש כאן פירוט.

לסקוב:

זו תמונה נכונה ל-7,6,5 לחדש.

אלוף אדן:

זה ל-6 ו-7, לדעתי. עד שמונה בבוקר.

היו ר אגרנט:

מאיזה תאריך?

אלוף אדן:

מהגיוס. זה כולל מימח"ים, לא טנקים סדירים מהמחסנים.

ידין:

בגש"פ 182 שרמנים, מתוך 41 טנקים נחקעו מסתימות דלק

10. זה 25%.

היו ר אגרנט:

ביחוד כמה זה?

ידין:

140. 10%. בגש"פ 182 יצאו 41 טנקים ונחקעו 10 מסתימות

דלק. זה המון.

אלוף אדן:

זה די הרבה. זה "הכרנו" השרמן. יש אתו הרבה בעיות,

הרבה בעיות.

נבנצאל:

חסר דלק לא מופיע.

אלוף אדן:

חוסר דלק? - לא.

נבנצאל:

קראתי כמה מכתבים. יש לנו מכתבים ובהם טענות שנתקעו

מחוסר דלק.

אלוף אדן:

אני לא שמעתי דבר כזה. הטנקים בדרך כלל מוחזקים מלאים.

ידין:

היו מקרים של אלה שנסעו על שרשרות מג'וליס לסיני ונחקעו

בבאר שבע מחוסר דלק. יצאו על שרשראות למרחקים גדולים.

נבנצאל:

אחד כותב שנתקעו לארבע שעות מחוסר דלק.

ועדת החקירה - 10.1.74
 ישיבה נ"ד - אחר הצהריים
 עדות אלוף אדק:

לנדוי:

לפני שהם יצאו לדרך, מדובר.

לסקוב:

זה היה קצת יותר מאשר 10%, בגלל זה שלא היו מובילים.

ידין:

אני רוצה להביך את החשובה. יש הבדל בין גש"פ 182

לבין גש"פ 181. שניהם שרמנים.

אלוף אדן:

יש הבדל, אבל ההבדל הוא שאחד נסע שני מטר מהחצר,

והשני נסע מפיקוד מרכז.

ידין:

181 איפה היה?

אלוף אדן:

נסע לשארם א-שייח.

ידין:

ולכן אין לו תקלות.

לנדוי:

היו תלונות על פקקי תנועה בגלל הכבישים הרבים

ואבידות בהתקפות אויר של האויב בדרך. היו אבידות

של טנקים מסיבה זו?

אלוף אדן:

היו גם זכרים כאלה. אני לא יודע. אין לי כל המערך.

לנדוי:

אבל היה דבר כזה?

אלוף אדן:

אני חושב שהיה במידת מה. על יד צפ נחל ים, אני חושב.

נבנצאל:

הטבלא אינה מתיחסת לליקויים בתחמושת, בנשק.

אלוף אדן:

לא. רק לאלה שנתקעו בדרך.

ידין:

אתה אומר ש-181 נסע משארם.

אלוף אדן:

181 שיין לפיקוד צפון ונלחם כפיקוד צפון. הוא נסע

מרחק קצר. ואילו 182 שיין לפיקוד מרכז והגיע

לשארם-א-שייח.

ידין:

הוא בסופו של דבר עלה לראס סודר, לא?

אלוף אדן:

אמת.

לסקוב:

שם היו טירנים, לא?

ועדת החקירה - 10.1.74
ישיבה נ"ד - יאחד הצהרים
עדות אלדף א. אדן:

2999 73 -

טק

אלוף אדן: כשארס-א"ש ייח אש היה ימ"ח של טירונים. השאר נמצאים

עכשיו במערה החעלה. יש הרבה בעיות.

נבנצאל: מי ערך את הטבלה?

ידין: הציין חימוש ראשי.

אלוף אדן: כסך הכל יש שני סוגים שלא מפתיע אותנו אם הם

נתקעו כגלל בעיות של סתימת דלק. האחד הוא השרמן,

אם הוא עושה דרך ארוכה. והשני הוא הסנטוריון בנזין. למזלנו, מרכיב הטנקים

ממין סנטוריון כבר היו על דיזל. אבל ידוע לי שסנטוריון בנזין גם כן סובלים

מהדברים האלה.

ידין: טאלתי שאלה כללית, אם יש לכם נתונים. לפי התלונות

שיש לנו, יש גם תלונות בכיוון זה, שהאחזקה של הטנקים

בימח"ים לא היחה תקינה. אני לא אומר שכולם. אבל יש אנשים שתלוננים על כך. האם

אתה יכול לומר כמה מכל התקרים האלה, שמגיעים ל-10% בערך, הם כתוצאה

מזה שהיו שרמנים שהיו צריכים לנסוע 200 קילומטר על שרשראות (רזה מובן)

כמה מהדברים האלה, לאו דווקא סתימת דלק, ואולי גם סתימת דלק, זה כתוצאה

מאחזקה לא תקינה בימח"ים וביקורת לא מספקת?

אלוף אדן: בדרך כלל האחזקה בימ"ח היא על רמה גבוהה, לדעתי.

ידוע לי על מקרה מטופש מאד של טנקים חדשים,

אמ. 60, שמישהו מאלה שמחזיקים את הטנקים עטף את המצברים בניילון. קבלתם

מכתב על זה. זה עשה צרות צרורות לאוכלוסיה גדולה מאד של טנקים. היו מעל

100 טנקים, שמישהו עטף את המצברים שלהם בניילון. ידוע לי שזה עשה צרות,

התחממו יותר וכן הלאה. מדובר בחטיבה 600.

ידין: חטיבה שנלחמה אצלך?

אלוף אדן: לא. אצל אלוף שרון. זה כמובן אידיוטט. יכולות

להיות תופעות כאלה. ככלל, האחזקה היא טובה, יש

שיטה ביקורת.

ועדה החקירה - 10.1.74
 ישבה נ ד - אחר הצהריים
 עדות אלוף אדן:

3000

לנו יש תפקיד מסויים גם לקבלתשובות מניחות את הדעת
 על החלונות. עטיפת המצרכים בניילון היחה בניגוד

ידין:

להוראות?

בהחלט.

אלוף אדן:

במקרה א הנדון, איש שהיה אחאי לזה, בדיעבד, הועמד
 לבירור ומשפט?

ידין:

זה לא ידוע לי עדיין. זה מישהו מאוגדה 143.

אלוף אדן:

דברים מסוג זה שנובעים מתורה לא נכונה, טכנית, לקצין
 שריון ראשי, ככזה, יש אחריות מיוחדת לדאוג לזה או

ידין:

ללחוץ אתרים לכך שהאיש יועמד למשפט?

זה כתחום האחריות של חיל החימוש, האחזקה של הטנקים.

אלוף אדן:

בדרך כלל אלה אנשי חימוש. זה מבחינה מקצועית. מבחינת

משמעת, זה תחום האחריות של הפיקודים. במקרה הזה, זה באוגדה של אלוף שרון

ובפיקוד דרום. אלה הכתובות, או החטיבה של טוביה, האוגדה של אלוף שרון ופיקוד
 דרום.

למפקד גייסות שיריון אין כל תפקיד בעניין זה?

נבנצאל:

פורמלית אין לו כל תפקיד.

אלוף אדן:

ההוראות...

נבנצאל:

לא של השיריון, של חיל חימוש.

אלוף אדן:

לגבי אחזקה של טנקים?

נבנצאל:

לגבי האחזקה, תיקונים וטיפול. טנקים שהם תחת פיקודי,

אלוף אדן:

יש לי אחריות כוללת גם על האחזקה שלהם.

עכשיו אני לא יודע אם השאלה שייכת לך או לא.

נבנצאל:

לפני מספר שנים קבע מבקר המדינה - הוא אינו יכול

לבדוק את הכוננות של הטנקים בימח"ים, מה הוא עשה? - הוא בדק לפי הרישומים

אם נעשו כל הטיפולים שלפי ההוראות יש לעשות אירוס, וקבע שהם כונעו כאחוז לא מלא, 60%. כאשר העניין בא לבירור, נטען שמראש הטיפולים נקבעים יותר נכון ממה שדרוש, ומשלימים עם כך שבהורה לא יעשו את כל מה שההוראות דורשות. זה נשמע לפני ועדת הכספים של הכנסת. הביקורת התנגדה בכל תוקף לטיעון הזה. כי אז הולך לאיבוד כל תקן וכל משמעות. מה המצב?

אלוף אדן: הטיעון הזה לא מתקבל על דעתי. אני לא הייתי מקבל

אותו. אני מכיר את המקרה. אני הושב שהטיעון שלנו היה

אחר. אנחנו במלחמת ההתשה היינו במצב שאני קורא לו "החפוצות שעות מנוע". כרגיל באימונים, כשלא הייתה מלחמת ההתשה, ישא היו לנו סידרי טיפוליים, טיפול 50, טיפול 100. כל 100 שעות היו לוחים את הטנק, מביאים אותו לסדנא, הוא היה עומד שם חדש-חדשי, מפרקים אותו - מטפלים. עכשיו באה אוכלוסיה ענקית של טנקים שעשו 100 שעות בחדש ימים בתעסוקה. לפעמים בין קו לקו הם היו עושים 200 שעות.

באנו אנחנו, חיל השיריון, עם ירוזמה, לא כדיוק של

פי הוראות של חיל החימוש, ויצרנו תירגולת הדשה לטיפול בטנקים. מה זה חדשה? על סמך הוראות חיל החימוש. אבל כשעלינו מהקו, לא העלינו זאת לטרנאור לתיקון 100, אלא התלבשנו על זה כל הפלוגה, המפקדים, חוליית החימוש ודרג ב' של הסדנא. ויצרנו מין תהליך חדש של טיפול 50 שפעם היה רק החלפת שמנים, והיו בעיות כוננות, יצרנו שיטה לייק, שבתוך 6 ימים פתחנו סגרנו את כל הטנקים, הוצאנו את החול, עשינו כל מיני דברים. יצרנו שיטה מותאמת למצב. על זה באו הטענות. היום השיטה הזאת כבר התקבלה על ידי חיל החימוש.

אגב, כשהנהגנו את זה, יש לנו סטטיסטיקות, אנחנו תוך תקופה קצרה ירדנו בצריכת מנועים והתנעים סופיים וגיריים ל-60% 50% של מה שצרכנו בתקופת ההתשה לפני שהנהגנו את זה. זו הייתה הכעיה אז. וזה לא תאם את הכתוב והיה על זה טענות.

3002

טק

- 80 - 76 -

ועתה התקירה - 10.1.74
ישיבה נ"ד - אחר הצהריים
עדות אלוף א. אדן:

אני התכוונתי למשהו לפני זמןך, בעבר כל החיילות -

נבוצאל:

אותו דבר קבענו לגבי חיל האויר, אותו דבר לגבי

חיל הים, ותמיד היחה אותה טענה: מספרי הטיפולים לא נקבעו מתוך ציפיה שיקיימו זאת.

אחרי כך אג

אג

א. אדן :

יש סברה אחרת עם הסיפולים. אבל, אני
להפך - אני שהקתי או אימנתי מערך וכוננות

על 500 סנקים, וה-500 האלה היו מוכרזים שהם צריכים לצאת למלחמה. וה-500
האלה יצאו למלחמה. האחרו שנעמד מהם היה נמוך מאד.

יש עוד דבר לימ"חיים, ביחס לשאלה שהיתה

כאן. בדרך כלל, אנחנו התאמנו על סנקים שהאורגן שהתאמן עליהם יצא

אתם למלחה - בית ספר לשריון, או חטיבה 500. אבל, קרה שבגלל ריבוי

סוגים באנו עם "שרמנים" לחטיבה 500 או באנו עם "פטרונים" לחטיבה 500.

התאמנו עליהם וא, התאמנו על זה כמה גדודים או כמה חטיבות, ארבעה חדשים

או שלשה חטיבות, תלוי כמה חטיבות, וזה תוך לימ"ח. עכשו, בכדי שאא

שזה יחזור לימ"ח זה צריך לעבור תהליך של החזרה לכשירות. חזרה לכשירות,

זה תהליך שהוא לא תמיד הסיפול העמוק ביותר והמלחמה יכולה לתפוש אותנו

בתוך התהליך הזה. אז יש סנקים של ימ"חיים שנתפשו באמצע תהליך כזה.

למשל, חטיבה אחת שיצאתי אתה למלחמה. חטיבת מילואים, לא שלי, 217,

היו לה 11 סנקים עם מנועים בחוץ, בזמן הגיוס. אנחנו ירדנו והם נשארו

מאחורינו, מתי שהוא סגרו אותם והורידו עליהם כח מאולתר, שלא שלחו אותם

אחרינו, אלה חבר'ה שבאו מחו"ל, סגרו את הסנקים האלה ושלחו אותם כבר לרמה.

להם יש טענות לטנקסט, לזיכור ועוד דברים כאלה. אבל זה מצב שהוא יכל

להיות אבל הוא יוצא דפן. ז"א הוא בהחלט יוצא דפן לאחזקת הסנקים בימ"חיים.

אני חושב, שכלל, השיטה - יש שיטה של ניסויי

דרך, יש שיטה אחרת - וטנקים ורכב גם כשהם עומדים, וזה היה גם בששת הימים

איך לך בטחון שבדרך באיזה שהוא מקום לא יהיו סתימות דלק, לא יהיו קלקולים.

השאלה באמת באיזה אחוז ובאיזה סוג.

3004

- 82 -

ועדת חקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד - אהה"צ

אג

הער: א.אדן

למשל, בצנטוריון, אין בעיות. בפטונים אין בעיות,

אלא אם יש מקרה כזה כמו שעשו פה עם המצברים.

אני אולי שכחתי להזכיר על הפרישה של ימח"ים שאנו

גם פרשנו אפא לאלפי חכניות יסוד, אבל יזמנו במהלך השנים, וטירנים טי. 54

ו-טי. 55 פרשנו במר"של, גדוד, 36 כלים. חלק גם באבו-רוזס. יותר מזה: היות

ורצינו לפרוש בשרם-א-שייך ימ"ח והיה צריך להחזיק שם בכוננות מספר צוותים

כמשך כל השנה, הפכנו את המקום לבסיס אמונים של הטירנים ובמקום אמנו פלוגה

אחרי פלוגה ועל ידי זה, ה מילא פונקציה כפולה - גם של כוננות וגם של אימונים.

יש כאן שאלה של תאור קרב הבלימה. אולי אני

ככת, במקום להתחיל עם קרב הבלימה, אני יכול לתאר את הכוננות. זאת לא שאלה

מוגדרת, אבל אני חושב שזאת שאלה עומדת; איך הסדיר - וקף יענה על השאלה

של ביר-תמדה - איוש הטנקים - איך הסדיר התגיים ומתי.

אולי תוכל להקדים את הקרב על הפירודן?

לסקוב:

יש לנו מיסמך של פקודות כוננות של הסד"ק, החדש

י. ידין:

האחרון ופקודות המבצעים של אג"ם, כולל את כל

הסדירים. יש לנו החומר הה למעשה.

יש גם תיק שלי שהגשנו אותו.

א.אדן:

לשאלה שנשאלה, שאלוף פיקוד דרום אמר @אאאאא

13 טנקים ללא צוותים. 13 טנקים מתוך ה-300 לא אוישו על ידינו. ואני אומר

במלהאחת את הטבה.

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד - אחה"צ

העד: א.ארן

אג.

הסכה היא, שאנחנו בפטונים, מאגר הפטונים שלנו זה
אוגדת סיני. בנוסף לזה, יש בעט בבית ספר לשריון. סדירים, אני מתכוון.
בנוסף לאוגדת סיני, שמנו 71 טנקים בחמדה, וכדי לאיש אותם ע"י סדיר
היינו צריכים להתמתח בצורה רצינית ביותר.

החיים הם כאלה, שצוותים מתאמנים ובשלב מסוים הם
מתפזרים, להחזקת ימ"חים, אנשי צוות, וחדשים מתאמנים על הסדיר. בין היתר,
הם מאיישים גם מדריכים בבית-ספר, אפסנאים בבית-ספר. ואחר דבר באוגדה
בסיני.

תפקידים פאפאפאפא מיונהלחיים שונים, כעבור שנה

וחצי אנשי צוות היושבים על טנקים, אם הם לא מפקדים, הם פאפאפא מפנים את
המקום. קוראים לזה, פיזורי פלוגות.

כשמתחשבנים, מתחשבנים בצורה קיצונית עד
האיש האחרון. ובכדי לאיש את הטנקים, צריך לשלוף אפסנאים, סמלי מבצעים,
לשלוף חפקידים שאינם טנקיסטים ולשים אותם על הטנקים. זה תהליך קצת קשה.

פאפאפאפאפאפאפאפא לקראת 1973 דובר על

קיצור שרות. קיצור שרות היה קשור בקיצוץ שיא, ז"א מתן תגבורת יותר קטנה.
לנו קיצוץ 36 צוות ממה שהיה לנו ב-72 ל-73 ואז נהינו עוד יותר מתוחמים.
בצורה הזאת, אנחנו ממש, אוגדת סיני לא מילאה את מה שהיא היחה צריכה למלא,
בית הספר פחות חמשה צוותים. אוגדת סיני פחות שבעה צוותים. 13 צוותים
לא מולאו. בית ספר לשריון חמשה צוותים פחות. חניכים בכד. 1 פחות צוות גם כן.

אנירועבאָ להגיד משהו על הגיוס, היחי צריך להלחם

עם 7 ועם בית ספר לשריון, סדירים, ועם חטיבה 11. בשנים האחרונות אומץ מודל שהוא טוב לתקריות קטנות. בכל מקרה של מתיחות, היו מפסיקים את בית הספר ושולחים אותם לסיני או לרמת הגולן וחטיבה 7 סדירה כנ"ל. אם היו תקריות אש - הכל בסדר. אפאפאפאפא אם היו שבועיים מתיחות - היו חוקרים אחר כך בחזרה והכל בסדר. אם פורצת מלחמה כוללת - זה מודל לא מוצלח. מה שקורה הוא שהסדירים; גם חטיבה 7 וגם בית-ספר האירו מאחור טנקים עם פא זיבורים, עם המחסנים שלהם, ספו במטוסים לרמת הגולן ולסיני, לקחו טנקים של מילואים. אם היו תקריות קלות - הם החזירו את הציוד וחזרו לטנקים שלהם. ברגע שפרצה מלחמה - יש דילמה. או אם עומדת לפרוץ מלחמה; מילואים מתגייסים וטנקים שלהם תפושים. ואז, השאלה מה קורה? אם יש זמן, יש שתי אפשרויות: 1. לקחת את המילואים, לנסוע לב'וליס, לנסוע לבאר-שבע, לקחת את הטנקים של הסדירים, לחזור אתם לחזית א' או חזית ב', צפון או דרום, וזה כבר שיבוש. אפשרות שניה היא, לבוא לסדירים, אם עוד לא התחילה המלחמה, להגיד להם: תרדו מהטנקים, תנו לנו את הטנקים שלנו, קחו מטוס ותטוסו לטנקים שלכם בחזרה ותילחמו באגדה שלכם. אלה האפשרויות שהיו.

לאפשרויות הבלתי טובות האלה והבלתי מוצלחות, היה

תכנון. זה מופיע בחיק. זה מה שקרה. התכנון הזה, ה יפה מאד, תכנון וארגון, אבל זה משהו מאד לא מוצלח, כי כל חטיבת מילואים מכירה את מערך הגיוס שלה, מכירה את המחסנים שלה, את הטנקים שלה, והיא יכולה להצטייד מהר. ברגע שהיא באה למחנה שלה, שמים אותה באוטובוס ואומרים לה: תקחי 18 טנקים במחנה... 6 טנקים בשיבטה, 6 טנקים בסדנת ג'וליס, זה מתחיל תהליך גדול ובלגניסטי.

ועדת חקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד - אחה"צ

אג

הער: א.אדן

רזה אחד הדברים שהיו במלחמה הזאת.

ז"א, זה נבע במלחמה הזאת, מהרצון בשלב מסוים
עד שלב מסוים לא לגייס מילואים?

י. ידין:

נכון.

א.אדן:

רק לתמרן עם הסדיר?

י. ידין:

נכון. למשל, מבחינת לקחים, בדיעבד, אני מציע
במלחמה הבאה להזדרז ולגייס מילואים ולא לנקוט

א.אדן:

את המודל הזה של הסדיר.

בעיה שניה, לא פחות חמורה; היושנות התשה ובשנות
ההתשה חיל רגלים שכב במארבים בצפון ובדרום, ואילוא השריון הסדיר היה מספיק
גדול בכדי לפתור את הבעיות בעצמו מבלי לגייס מילואים. השריון הסדיר, מה
שנדרש בטנקים, נוצרה תופעה שבמשך ארבע שנים מ-67 אנשי מילואים חיל-רגלים
נקראו שנה שנה לתקופה מלאה ויותר והטנקיסטים נקראו רק לאימונים לשבוע ימים
וגם כן לא כל שנה. היתה התמרמרות גדולה. ואן המטה הכללי העלה בזאת אחר, את
מספר פעמים, מחלקת המבצעים של המטה הכללי העלתה את התביעה לגייס את השירונרים
ולהכניס אותם לתפקידי חי"ר במוצבים.

אנחנו התנגדנו לזה מכמה בחינות. סבה ראשונה,

היו תקופות בבטחון ישקאל, שהטנקיסטים היו מתגייסים, המילואים ויושבים תקופות
בשנות ה-50 וחיל הרגלים לא נקרא. אז עכשו היה תורם. אבל, זה לא תפס, כמובן.

ועדת החקירה - 10.1.74
 ישיבה נ"ד - אהה"צ
 העד: א. אדן

אג

- 86 - 90 -

סבה שניה, פשוט מבחינה מוראלית - מי שטנקיסט
 הוא טנקיסט ולא שמים אותו לשמור, ואני כמפקד החיל הייתי מעוניין שהטנקיסט
 יהיה טנקיסט וזה עניין שלפרסטיג'ה. אבל, גם זה לא נתקבל.

הדבר השלישי שנסינו לטעון הוא שהטנקיסטים הם
 לא חיל רגלים טובים. אז אמרו: בסדר, נשים אתכם בגיזרה שקטה. וא, כשפרצה
 עכשו המלחמה, נוסף לזה התחלנו לאמן נח"לאים והנח"לאים הורו אצלנו חטיבות
 בקצב, ולנח"לאים האלה אמנו אותם בשנת השרות השניה. בשנת השרות השלישית
 יש להם ארבעה חדשים לחת שרות של תעסוקה מבצעית. השרות הזה כטנקיסטים לא
 היה דרוש, אז הציבו אותם כחי"ר מה גם שהם גם מאופנים כחי"ר, הנחלאים, ואז המלחמה
 תפשה אותנו עם נח"לאים טנקיסטים מהחרמון עד שרם א שייך. צוותות טנקים היו
 בתפקידים במוצבים מהחרמון עד שרם א שייך. לרוע מזלי זה קרה לאחת החטיבות
 שאני קבלתי תחת פיקודי. לחטיבה 500.

ניצלו אותם לא כטנקיסטים אלא כחיל רגלי. אני
 קבלתי אותם כנח"ל כשהיו כבר חי"ר טוב אבל קבלתי אותם כתגבורת לעשוח מהם
 טנקיסטים. עשיתי אותם טנקיסטים במשך ארבעה חדשים.

אחרי אא.

לפני כן רשמה א.ג.
רשמה א.כ.

ועדת חקירה - 10.1.74
ישיבה ינ'ד - אחת'צ
העד אלוף א. אדן

בשלישית חזרו להיות חי'ר?

הי'ר אגרנט:

חזרו להיות חי'ר, ואח'כ כל פעם שהגדוד שלהם היה מתאמן -
הסה טיפול מיוחד להוציא אותם לאימונים מתוך המוצבים. הי'ר

א. אדן:

בזה קשיים.

אבל אני מבי'ן שאתה אומר משהו אחר: שבדיעבד, ביום המלחמה, הם
היו כמוצבים.

ידין:

ביום המלחמה הם היו במוצבים. חלק נשארו בכלל שם, עד סוף
המלחמה.

א. אדן:

חלק באו אליך?

הי'ר אגרנט:

חלק, כן. חלק קיבלתי, אבל באיחור רב. גתהליך הגיוס שלהם
היה איטי. זה חלק של השיבושים בגיוס. החלק השני של השיבושי

א. אדן:

בגיוס, כללי, שאני יכול להגיד, הוא שהפקודות והנוהל היו גלהתגיים ולהיות מוכנים
לצאת לקרב 24 שעות אחי' צו הגיוס. ופה אחוז עצום של השריון הצטייד במהירות, ויצא
לחזיתות. וכשאומרים במהירות - יש לזה הרבה משמעויות במקרה זה בשריון. זה קודם כל
שמאשישים סגקים לפי חפקידים ולא לפי צוותות שהחאמנו אורגאנית. לוקחים תותחן,
מפקד, אומרים: אתם סנק, תמלאו מהר מהר מה שישי, ותעלו. וזאת יציאה לא הכי טובה.
אם אני מניח נכון, גאג בטח יש להם הרבה מכחי טענות.

הוא אמר את זה, עלהמכתבים - - -

הי'ר אגרנט:

עכשיו, כמוב'ן שחלק מהמחנותכצפון, עד כמה שידוע לי, היו

א. אדן:

בתהליך של מעבר בדיוק חודש-חדשיים לפני המלחמה. יש מחנה
בכצם
שלא היה בו אפילו חשמל. כל הדברים האלה יצרו/גיוס לא מסודר בחלק ניכר של השריון,
בגלל כל הסיבות האלה. גם אצלי, למשל, חטיבה ראשונה. אני קיבלתי שלוש חטיבות:
אחת שלי, ושתיים לא שלי.

לא שלך, איזה שפר זה?

ידין:

ועדת הקירה - 10.1.74
 ישיבה נ"ד - אחת צ'
 העד אלוף א. ארן

אני אוגדה די סדירה. המטה שלנו עובד די טוב, ומהר מאד
 הוצאנו פקודות איר לנוע וכאיזה צירים. אני יצאתי קדימה, עם החפק שלי, ויצא תלוץ
 לסמן שטחי כינוס באיזור באלוזה, באיזור הזה פה (במפה).

שם היה החפק שלך?

היו'ר אגרנט:

א. ארן:
 החפק שלי היה בדרך הנה, אני קבעתי פקודות בדרך לרפיח. קראתי
 לשם את המחס מצאליים, עשיתי הכל שיהיה מה שיותר מהר, והתלוץ
 מתוכננים
 עם הסגן שלי נסעו וביין שני המקומות האלה - פה היו שטחי כינוס/לכל החטיבות, להיכנס
 הנה. לא ידעו כמה מהר נייכנס לקרב. הציר הזה הוא ציר עם דיננות, צר מאד, מובילים
 שהיה להם פנצ'רים בגלגלים או שירדו מהכביש - חסמו את הכביש, היה צריך להוציא טנקים.
 התנועה כאן היתה קשה ובלתי מסודרת, מובילים שהיו צריכים לחזור - הכביש כבר היה חסום.
 והיו כאן פקקים לא מעטים.

אם דיברנו קודם על מובילים - הלקה שלי הוא או שיהיו כבישים
 יותר רחבים, או שיהיו יותר כבישים, או שעדיף מה שיותר מהר לרדת מהמובילים ולנסוע על
 שררות.

לסקוב:
 אחת הסיבות למה התעוררה אצלי השאלה: אם התכוננו להלום
 נגד צליחה לאורך כל הסואץ, כי אף ציר אחד לא היה יותר רחב

מאשר טראק אחד.

א. ארן:
 בדרך כלל צה"ל גרס שהמודיעין יתן התרעה מספיקה ויהיו כמה
 המחנה
 ויותר לאט
 ימי/אמצע וירדו במובילים/וכו', ולא לפי מה שקרה, תביעות

לעשות כבישם היו, גם של עמוס חורב אני. חורב, צירים נוספים לסיני.

לגדוני:
 היו גם תלונות על תחזוקה גרועה של הכביש שהיה, שהתפורר
 גשוליים, לא היו מפרצים.

א. ארן:
 בוודאי. אלה כבישים שלא מוחזקים כמו בארץ ישראל. גם פה
 אינני יודע אם זה מחזק טוב, אבל שם בוודאי. בכל זאת,

בשאה שש-וחצי בבוקר - - -

א.ב.

ועדת חקירה - 10.1.74
 ישיבה נ'ד - אחה'צ
 העד אלוף א. אדן

ביום שבת?

ידין:

ביום ראשון. ב-7 בחודש. אני כבר הקדמתי, עברתי פה על

א. אדן:

הכביש הראשי, והגשם לבאלוזה.

עם האוגדה, או אישית?

ידין:

אני אישית עם החפק. הגעתי לבאלוזה. בבאלוזה נכנסתי לבונקר,

א. אדן:

וראיתי שם את קלמן מגן, שהוא קיבל את הפיקוד על הגזרה

הצפונית, ואמר לי שאני מתבקש להתקשר עם אלוף הפיקוד. התקשתי, והוא תיאר לי את

המצב. קודם תיאר לי קלמן את המצב, ואח"כ הוא תיאר לי את המצב, ואמר לי לקבל את

האחריות לגזרה הצפונית, מאמצע האישי שיש פה, צפונה. כלומר, קיבלתי את הגזרה - - -

תקבל את קלמן מגן תחת פיקוד עם הגזרה?

לסקוב:

כן.

א. אדן:

כולל קלמן מגן? קלמן מגן מתחתיך?

ידין:

כן. ואז שמעתי שבגזרה זאת המצב הוא כזה שכל המעוזים מוקפים.

א. אדן:

יש מעוז אחד שלא עונה ברשת, וכנראה נכבש. ושבתמך הלילה

בתהליך ההתחברות עם המעוזים, גרוד 9 חוסל כולו. גרוד 9 זה הגדוד שהיה בגזרה

של חטיבה 14. וחטיבת ביה"ס, חטיבה 460, שהייתה כשהתחילה המלחמה בכיר-גפגפה ורצה

לצפון - לא נשאר ממנה הרבה, שהמטט נמצא פה באיזה מקום על הכביש, במקום הזה,

עם כשבעה טנקים. ויש לי עוד קצת טנקים ע"י צפון האי, פה, עם מגד. אחריו שמעתי את

זה יצאתי החוצה ונסעתי למחס. יצרתי אתו קשר, עם גבי, ושמעתי ממנו תיאור של מה שהיה.

לאן נסעת?

היו'ר אגרנט:

יצאתי לשטח.

א. אדן:

אתה אומר שהמטט נשאר עם כמה טנקים?

היו'ר אגרנט:

ועדת חקירה - 10.1.74
 ישיבה נ'ד - אחת'צ
 העד א. ארן

סך הכל 11. שבעה הוא, וארבעה אצל המגד. הוא לא איבד את כל

א. ארן:

הטנקים, אגא בדרך, כשהתחיל לצאצא לנוע, אמרו לו להעביר גדוד
 שם עורד יש שם גדוד

אחד לחטיבה 14. הוא נשאר עם שני גדודים. יש/אגא כוח, לפידות, /עם שש פלוגות. לפידות

קיבל שתיים ומגד, ורץ כאן גם כן לצפון, לכיצות, וגבי עם שני גדודים, גדוד אחד הלך

ל צפון האי, שם היה מעוז והוא התחבר אתו, מגד אמר יזפה, והוא באופן אישי התחבר

למעוזים בקנטרה. אבל קודם היה צריך לעבור בקנטרה כדי להתחבר, ומכל חלון ומכל דלת

ירו עליו נשק אוטומטי ונשק נגד טנקים, ובלילה, כאן יש שטחי ביצות, כפי שאם יכולים

לראות, במקום הזה, והרבה מאד טנקים, גם של גדוד 9 וגם שלו, שקעו בכוח. גם הצוותים

היום אני יודע שחלק מהם התפנה ברגל אל המעוזים. המעוז הצפוני לחצנית היה מוחזק חלקו

(יש שם שלושה מעוזים) חלקו ע'י האויב, מוצב וחצי, מעוז וחצי אחר ע'י כוהותינו. היו

כאן שלושה טנקים. שניים מהם עוד היו חקיינים ולחמו. בשאר המקומות פשוט המצרים ישבו

למעלה על הסוללות, והחברה בתוך המקלטים. המצרים לא כבשו אותם. חלק נלחמו. הודיעו

על פצועים, הודיעו על הרוגים, הודיעו על עשן צהוב, הודיעו על חציית המים, הודיעו

על להבירות, הודיעו על אש. והמצב בהחלט נראה קשה. כשבאתי אל גבי, אל המחט בשטח - - -

מי זה גבי?

ידין:

גבי אמר, מחז 460, ביה'ס לשריון. שמעתי ממנו מה קרה בלילה,

א. ארן:

מה קרה בקנטרה. אגב, הוא/אגא בתוך האש בקנטרה, התחבר אל

המעוז במילנו בקנטרה, לקח כמה פצועים, נסע צפונה, התחבר לעוד מעוז אחד, גייהל אתו

דו-שיח, הציע להם להתפנות, הם לא רצו. נסע הלאה, לעוד מעוז אחד, ויצא בחזרה דרך

הצירים והגיע למקום ששם עמד, ששם פגשתי אותו. זה היה פה (אתם רואים במפה); בין

לאגא יורם למרתף, במקום הזה.

במלים אחרות: היתה תמונה שאין יחידות, יש פיזורים, מעט טנקים,

כשהוא מקבל דיווחים ממגדכשהוא רץ עם שני טנקים, מתרוצץ, ארבע פעמים הוא התחבר למעוז,

הוציא פצועים, ביקש אישור מקלמן לפנות את המעוז, לא קיבל אישור. חבט שוב ושוב

לפנות את המעוז, לא קיבל אישור.

איזה מעוז זה היה?

היו'ר אגרנט:

3014

א.ב.

- 100 - 96 -

ועדת חקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ד - אחה'צ
הער א. אדן

המעוז של צפון האי, מפרקת. ביבתיים הוא ראה שמדרום לקנטרה א. אדן:

יש גשר; אז הוא יוה על הגשר, הרס אותו פעם אחת. חקנו אותו.
והוא התרוצץ כל הזמן עם 2-3 סנקים בין הגשר לבין המעוז, בין הגשר לבין המעוז.
בסופו של דבר המצרים צלחו וצלחו, ובכל פעם גרפק לו עד סנק ועוד סנק ועוד סנק.
בסוף עם איזה שלושה-ארבעה סנקים הוא הלך אחורנית, כשהוא פינה משם כמה פצועים
ויצא אחורנית.

אני קבעתי עם גבי. הוא חולק שם זהו תכנן את המעט סנקים
כל מיני שהיו לו ועמד בקשר עם/אטנקים שעוד היו בחהליך של היחלצות, שהוא ישר
לחסום כאן ויתפוש מקום נוסף לבלום את האויב, וחזרתי לבאלוזה. כשחזרתי לבאלוזה
בערך ב-8, הגיעו המובילים הראשונים של חטיבה 217 ושל נחקה ניר.

שמונה בבוקר? ידין:

כן. שמונה או 8.30. נחקה ניר - חטיבה 217, עם המובילים. א. אדן:

מי זה המפקד? היור אגרנט:

זאת החטיבה שיצאה כעבור 12 שעות, ב-10 בלילה. א. אדן:

זאת שהיתה בפיקוד מרכז? לסקוב:

כן. היא צריכה להשתייך לפיקוד מרכז, והיא ניתנה לי. א. אדן:

מנין היא יצאה? ידין:

היא יצאה מקסטינה. א. אדן:

אח'כ רשמה ר.ב.

יבוא לאותו מקום? דרומה?

ידין:

זאת אומרת באזור ובסביבה.

א. ארן:

מה היתה האפשרות השלישית?

אגרנט:

שבכל זאת נלך למעוזים. שתי האפשרויות הראשונות

א. ארן:

נמנעו ללכת למעוזים, זו היתה הגישה שלי. זאת אומרת,

לצמצם את ראש הגשר המצרי במידה והוא רחב ולהתקרב,

לנקות את השטח מצפון לדרום, אבל לא להתקרב לפיצות ולא להתקרב לסוללות של

התעלה. וזה אותו דבר לגבי ולגבי אריק. האפשרות השלישית היא לא זאת, היא אחרת,

אריק יתחבר למעור לחלץ אותו, ואני אגיע ואעמוד בכוננות כדי לסייע לו. כלומר

יש אפשרות ששתי האוגדות, לא רצו להפעיל את שתיהן, אחת תהיה בכוננות ובחיפוי

והשניה תתחבר.

מי בוחר?

נבנצל:

אלוף הפיקוד יתן את הפקודה איזה מהשלוש לבצע למחרת

א. ארן:

בבוקר.

אני מבין שהוא סיכם באופן עקרוני יש שלוש אפשרויות,

ידין:

אני עוד אודיע לכם.

כדיוק. או במלים אחרות שאני צריך לחזור ולתכנן לאוגדה

א. ארן:

שלי שנימצבים; או את הפעולה שלי מצפון לדרוםסאז

שאני בא לסייע לאריק להתחבר לחזיון ואני מתכנן את הכל, גם לעזור לו.

כשהוא סיכם

למיטב זכרונוך באותה הזדמנות ~~הוא סיכם~~ את שלוש הא

ידין:

~~האפשרויות~~ האופציות, הרמטכ"ל או שר הבטחון התערכו בזה?

לא. הרמטכ"ל ושר הבטחון לא התערכו, וזה קצת השאיר

א. ארן:

פחות את הענין של המעוזים.

אני הזרתי למפקדה שלי, דבר ראשון התקשרתי למעוזים וסיכמתי מי כן יכול להחליץ ומי לא יכול להחליץ כולם מהראשון עט האחרון בחרו להחליץ. זה לא היה בטוח שכולם יצליחו בזה, להיפך. ולמרבח הפלא, כולם התפנו, זה לא אומר שדרך אין כאלה שאכדו אנשים. למשל המעוז לחצנית הצפוני ביותר, היה צריך לגלגל על דרך צרה, על יד שני מעוזים כבושים, בעצם לא כבושים אלא מוקפים, לעבור לידם ולפרוץ דרך בהתאם עד שיגלגל לעבור מכאן הנה (מראה על המפה). אבל היו לו שני סנקים אז הוא פינה את האנשים על הסנקים, לקח עוד זחל אחד, שם את כל האנשים חלק מהאנשים נפגעו בדרך, אבל מרבית האנשים יצאו. ובאותו אופן יצאו גם מרבית האנשים מכל שאר המעוזים. אנחנו יצרנו הצטרף ---

ידין: רגע אחד, אתה באת ביום ראשון והתקשרת ואז נתת

להם את האישור?

כן.

א. און:

על סמך הסמכות שניתנה קודם?

ידין:

כן.

א. און:

אתה במישרין התקשרת עם המעוזים?

נבנצל:

חלק אני, את רובם עשה קלמן וקצין האג"ם שלי, שהוא

א. און:

גם יצר את התיאומים של החב"דות בין הסנקים הקדמיים

שלנו ובין המעוזים.

לא הטלח את זה על מפקדי החטיבות אלא אתה בעצמך?

נבנצל:

כן. כאשר האנשים האלה התחברו אלינו בלילה, ואפילו

א. און:

חלק הלכנו לאיבוד ומצאנו אותם בבוקר, זה לא היה ק

חשוב מאוד שהאנשים האלו ניצלו, אלא יחד אתם התברר שבאו המון סנקיסטים, אלא

שהסנקים שלהם שקעו או נפגעו, חלק גדול נסוג אל עבר המעוזים ובאו יחד אתם.

איזה מין מלחמה זו היתה, אפשר ללמוד מזה שחלק מהסנקיסטים פונו לבלוזה ונלקחו

ישיבה נד - אחה"צ
 העד: אלון א. אדן

חלק מהם על ידי קצין שריון ראשי, צפורי, והועלו למעלה לרמת הגולן ומלק
 בלגיה נהרגו ברמת הגולן. הם פה כלילה היו באיזשהו מקום ונהלצו, חלקמהם
 פונו על ידי קצין שריון ראשי, נצקחו לצפון, ניתנו כתגבורת בצפון ונהרגו.
 את זה אנו יודעים משמפקד כית ספר לשריון קיבל אחר כך שמות מהמחשב של אנשי
 החטיבה שלו שנפגשו, מצא כאלה שנהרגו בצפון. ויש לו קצינים שלו שהיו
 שייכם לבית הספר, והיום הם משובצים בצפון לאיזה חטיבה אחרת. כינתיים
 המשיכו לזרום טנקים ולהתרכז, אני ריכזתי אותם במקומות האלה (מראה על המפה)

תגדיר את המקום.

לסקוב:

יש לך עוד הרבה לספר?

אגרנט:

כן.

א. אדן:

חילצת את האנשים מהמעוזים, אז פה נוכל לעמוד.
 עכשיו מתחילה פרשה חדש.

אגרנט:

השלב הבאה הוא שאתה מתחיל להעריך ביום ב! כבוקר
 והפקודות שקיבלת. עד עכשיו אנו יודעים על האופציות.
 אתה מקבל גם כבוקר את הפקודה לתקוף.

ידין:

מה היתה הפקודה הסופית בבוקר? זה בפעם הבאה.

לנדוי:

הפקודה הראשונה היתה לתקוף מצפון לדרום; הפקודה
 השנייה היתה, היות וזה הלך טוב, אמרו לי להתחבר.

א. אדן:

האם קבעו לך תאריך לשבוע הבא?

אגרנט:

לא.

א. אדן:

בשבוע הבא יש לך יום פנוי?

אגרנט:

המצב הוא שכל אחד מאתנו יפנה כל יום להפגש עם הועדה.

א. אדן:

התשובה היא כאן או לא?

אגרנט:

התשובה היא חיובית.

א. אדן:

או.

3018 - 120 - 114 -

ועדת החקירה - 10.1.74
ישיבה נד - אחה"צ
הער: אלוף א. אדן

אלא אם המצרים יחליטו אחרת...

ידין:

יש לי עוד דבר אחד שרציתי למסור לכם כחומר -

א. אדן:

זה תיק שנותן את רוח הדברים של האופציה של שכלול

הטנקים הקיימים והתעצמות ויצירת רזרבה כנגד "אביר" זה הצ'יפטיין.

זה פשוט הבדלי ~~הפיקוח~~ גישה - מול תפיסה של יצור במהירות של טנקים בארץ.

אז מה יש כאן? ניתוח?

אגרנט:

יש כאן סדרה של מסמכים שאני מנמק בהם. בכל אופן,

א. אדן:

זה הנושא הזה.

הישיבה נפעלה

לפני כן רשמה א.א. - 101 -

ועדת החקירה - 10.1.74

ר.ב.א.

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

העד: אלוף א. אדן

ואז הוא ירד מהמובילים כמקום הזה על יד

אלוף אדן:

דומני, במקום שאני עברתי שם כשעה לפני,

ובמקום הזה היה מארב של גדוד קומנדו, שבאו בהליקופטרים בלילה ונחתו בחולות
שכבו בדיונות 20 מ' מהכביש, ע"י תצפית של האו"ם שהיתה שם, ושיחים, והם נתנו
לסגן שלי לעבור.

באיזה מקום?

נבנצל:

על אצאא יד רומני. והם פתחו באש על

אלוף אדן:

הטנקים והזחלמים. פגעו ב-2 טנקים, פגעו

בזחלמים, וכבר היו לנו 6 הרוגים ו-20 פצועים רק כבקר טוב. הגדוד הזה, זה גדוד
113 של אסף יגורייף שאחר כך נפל בשבי, הסתער על הקומנדו הזה ופה כבר היתה
תופעה חדשה. תופעה אחת חדשה, מבחינת המודיעין המצרי שמעתי מגבי. תופעה שניה -
שהגדוד קומנדו הזה ירו מהרבה נשק נגד טנקי, אר.פיג'י בעיקר והפסיקו להלחם.
שם הדיונות מאד כבדות ויש הרבה מסחור ועד כדי כך, אחר כך תארו את זה - שהם
היו עושים גלגול, טנקים דרסו אותם, הם היו עושים גלגול הצידה ויררו אל הטנקים.
וזה לקח כאן כשעה, שעה וחצי, עד שהוא חשב שהוא טהר את הגדוד הזה. רבים
נהרגו. אני לחצתי כל הזמן על נטקה, לא להתעכב, להמשיך לנוע קדימה בכדי לבלום,
לתפוס נקודות בלימה מול התעלה. אבל הוא הסביר לי - שמע, פה נלחמים ויורים ויש
הרוגים ופצועים. אני דיוחתי על כך; וכעבור שעה הוא הודיע לי, שהוא גומר והוא
המשיך לנוע. הוא השאיר פלוגה במקום. עברו שם עוד זחלמים, עו-פעם פתחו באש.
בינתיים ארגנו, בחצר של בלוזה, היו שם איזה 2 נגמשי"ם, חיל-אגלים ואז הנגמשים
וחיל רגלים, יצאו להסתערות שניה. לקח להם שעה וחצי עם איגופים ופריסות והם
חיסלו את העסק פעם שניה. כדי לא להאריך - זה חזר ארבע פעמים עד שאחרון
הקומנדואים נהרג. היו שם איזה 100 הרוגים, חלק ברח. קצין נפל בשבי. והבעיה
הזו חוסלה.

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

העד: אלוף א. אדן

אלוף אדן:

בינתיים שמענו על גדוד קומנדו שהחיצב על אציר החוף, בין בודפסט וטרקלין.
 ביין
 אלא שני מעוזים שיש לנו, וחסם את הדרך. ולפירות, שזה כוח מאולתר אמתאששתאא
 זה משהו שהיה, גמר תפקיד ועמד לנסוע לחו"ל, לתפקיד אחר. ירד לסיני, נהנו לו
 2 פלוגות, והוא ניסה כאן לפרוץ, נדפקו לו שלושה טנקים בלילה, הוא ניסה ביום,
 ונדפקו לו עוד שלושה טנקים מטילים. ואז קלמן אהגן בינתיים איזה שהוא כוח
 שיעקוף ברגל דרך בריכות הדגים 424, זה איזה גדוד מובחר, לא התגברו על זה.
 והגדוד הזה כידוע, ישב פה כמה ימים. זה היה גדוד קומנדו.
 הגדוד לא הצליח להתחבר לגדוד הזה. במשך היום, הכוח המשיך לזרום ולהסתדר
 (כוח שלי) הגיע אחר כך גדוד 19, איזה גדוד טנקים, על שרשראות מרפיה.
 בערך ב-10 והכנסנו גם אותו. אנחנו כבר הספקנו להעביר כוחות על הכביש הזה,
 והתחלנו להעביר כוחות מכביש זה, ולפרוס אותם אמתאששתאא פה בגיזרה שלנו, בכל מיני
 קבוצות, גבי חילץ כל מיני טנקים, ועד הערב הוא הגיע ל-25 טנקים. חטיבה 460. אגב,
 זו צריכה להיות חטיבה סדירה שלי. אז שמחתי מאד לקבל אותו והכנסתי אותו
 תחת הפיקוד שלי, אבל מכל החטיבה היו רק 25 טנקים.

היו"ר אגרנט: עם כמה טנקים הוא הגיע?

אלוף אדן: עד הערב הוא הגיע ל-25 טנקים. ככה במשך היום

קיבלנו דיווחים שונים, הצבנו כוחות, חסמנו את
 הצירים האלה בפצצות. המצרים ניסו לפרוץ, לא הלך להם. והם הצליחו להעביר כוחות,
 ואנחנו צברנו כוחות, וזה היה אמתאששתאא עד אחה"צ. אחה"צ אני קבלתי פקודה -
 לטוס לובילה, ע"י אום-חטיבה אל הפיקוד. ושם פגשתי גם את אריק, גם את אלבוט,
 אלה היו שתי אוגדות. אני שמעתי מאריק שהוא בחהליך דומה לשלי, נוסע על
 הצירים המרכזיים והוא התרכז באיזור צאלון, באזור טסה. הוא עוד לא היה במגע

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

העד: אלוף א. אדן

בשלב הזה, אבל הוא כבר היה בקשר. הוא קיבל ג'זרה, לפי מה שאני הבנתי - את הג'זרה המרכזית. אלברט, את הג'זרה הדרומית, והוא היה בקשר עם המעוזים. עכשיו פה התפתח דיון בחפ"ק הפיקודי. כאשר אני הגעתי - דיין ודרו שאלו אותי אינפורמציה על מה קורה בג'זרה? ואז אני תארתי להם מה נעשה במעוזים, ותארתי להם, מה קמה לגבי, ותארתי להם מה קרה לנסקה. ואז נערך דיון: מה עושים למחרת ביום? - ופה אריק...

מה עושים ביום ב'?

י. דיין:

זה עדיין ביום א', מה עושים ביום ב'? -8

אלוף אדן:

לחודש. פה אריק שרון אמר - שהוא עמד בקשר עם

המעוזים. המעוזים סומכים עלינו, בטוחים שאנחנו נבוא לחלץ אותם. יש שם פצועים ויש שם הרוגים, חברה מצויינים וצה"ל אף פעם לא הפקיר אנשים כאלה. הוא מציע - שמחר בבקר דבר ראשון, נתחבר בכוח למעוזים ולפחות נחלץ את האנשים, או שנתחבר אליהם ונשחרר אותם מהמצור. אני היחיד לי גישה אחרת - אני אמרתי - שלפי מה שאני מכיר את השטח.

הוא הציע לפנות אותם?

היו"ר אגרנט:

או

הוא הציע לשחרר אותם. להתחבר אליהם.

אלוף אדן:

אני טענתי טענה אחרת - שהג'זרה היא מלאה

ביצות שהאויב עם נשק נגד טנקי רב, שדרכי ההתחברות למעוזים הם צרים מאד, והוא מתכה שם עם נשק אנדי-טנקי, ואני לא ממליץ להתחבר אל המעוזים, אלא אם זה יעשה כמבצע ברכוז כוח, עם ארטילריה מסיבית ובסיוע אוירי רציני. ומכיון שהארטילריה שלי היתה ערה במצור, או בדרך, היא חיכתה למובילים, הארטילריה שלי היא עם שרמנים, ולא ששתי להניע אותם על השרשראות מתצור וקסטינה. אני יודעתי, שאין ארטילריה.

אם אני זוכר נכון - שר הבטחון הרמטכ"ל,

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

העד: אלוף א. אדן

א שר הבטחון אני חושב אמר את זה. היה ברור לנו בעצם לאלברט ולגז - שבלי להראשון איברנו כ-150 סנקים. הרמטכ"ל אמר - שהתמונה בצפון דומה מבחינה זו. שר הבטחון אמר - שמעט הסנקים שהצטברו אצל אריק ומעט שנשארו לאלברט ואלה שהצטברו אצלי, אלה כל הסנקים שנמצאים בין תל-אביב לבין התעלה, וכדאי לנקוט בקו זהיר. לא לרוץ, לא לאבד סנקים.

הסיכום של אלוף הפיקוד היה כזה. הרושם הכללי

שליא היה - שהגישה הכללית שלי נחקבלה. אני מכרח להגיד ~~אנא~~ שזה היה רושם, ~~אנא~~ היכן אני אגיד למה אני אומר רושם.

מה שנאמר באותו שלב, או סוכם על ידי אלוף

הפיקוד.

זה היה בנוכחות שר הבטחון?

י. ידין:

זה היה בנוכחות שר הבטחון ובנוכחות הרמטכ"ל.

אלוף אדן:

אני תושב שיש אפילו מישהו שכתב שם היסטוריה.

עזובאים כדאי?

י. ידין:

בשלב זה לא. גבי כהן. נדמה לי. זה שהוא היה

אלוף אדן:

שם בטוח. אני אומר לכם, אולי תוכלו למצוא

את הכתובים.

מה שסוכם זה כך: א' נאמר שכל מפקד. ז"א

מב שאני הבנתי שמתיחס אלי, כל מפקד רשאי על סמך בדיקה המצב לפנות מעוזים.

כי לא היה בטוח שזה אפשרי. כך שנתן לנו מנדט לבדוק את המצב. כל מקרה לגופו

של עניין.

ב' - לאור המצב הרציני שהובחר - ששתי האגודות

לא תתקופנה יחד. עושים התקפת גבד למחרת, אבל הולכת אגודה אחת. אם היא תצליח,

תכנס השנייה לפעולה.

ר.כ.א.

-110 -105-

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

הענין: אלוף א. אדן

במקרה כזה מי הוא המחליט כנוכחות הרמטכ"ל?

לנדא:

אחה אמרת שהיה שם גם אלוף הפיקוד.

אלוף הפיקוד.

אלוף אדן:

אם כי הרמטכ"ל נוכח?

לנדא:

אלוף הפיקוד. חלה החובה על המפקד האחראי לסכס.

אלוף אדן:

אם הרמטכ"ל רוצה להתערב, הוא יכול. הוא

צריך לאשר. אבל המפקד צריך לסכס אחרת הוא מאבד יוזמה. לעתים קרובות מאד יש דרגים

בבוהים שמלויים פעולות. מצפים מהמפקד, והוא לא צריך להחשב שיש גבוהים ממנו

אם הם מתנגדים, הם יגידו זאת.

י. ידין:

כן. זה די מקובל בהרבה פעולות. אלוף הפיקוד במקרה

אלוף אדן:

ה זה סיכס. במקרה הזה הוא סיכס ככה:

או שהאוגדה שלי תחקף מצפון ועד המרכז,

לזכרוני, תוך המנעות מהתקרבות לסוללות ולביצות.

אני לא מכין?

היו"ר אגרנט:

החקפת נגד מהצפון למרכז.

אלוף אדן:

למחרת בבקר החקבלו אחת משלוש הפקודות הבאות:

או שכרף תוקף מצפון למרכז,

או שאריק תוקף ממרכז לדרום,

או, וזה פה יש טיפה של פשרה כענין הזה -

או שאריק יתקוף מול חזיון בגשר הפיאדן, היות וזו הגיזרה שלו. וברוך, יבוא הנה לסייע

לו.